

گزارش اقتصادی شاپرک

اردیبهشت ۱۴۰۰. شماره ۷۱

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۹.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۱.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۶.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۹.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۳
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۵
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی ۸۸
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور ۸۹
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۲
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۵
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۹
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۲
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۶**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۶
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۷
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۸
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۱
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۴
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۷
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۷
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۸
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۱

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۳
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۶
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۲
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۳
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۳۸
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۱
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۲

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ۱۳۹۹..... ۱۸
- شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۹..... ۲۲
- شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۳۳
- شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹..... ۳۴
- شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۳۵
- شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۳۶
- شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - فروردین ۱۴۰۰ و اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۳۷
- شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت ۱۳۹۹ و اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۳۸
- شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت نسبت به فروردین ۱۴۰۰..... ۴۲
- شکل ۲-۹ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۴۳
- شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۴۵
- شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۴۷
- شکل ۲-۱۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۴۸
- شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۵۰
- شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۵۱
- شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۵۲
- شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۵۶
- شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۵۸
- شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۶۲
- شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰..... ۶۳

- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۶۹
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۷۰
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۷۴
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۷۶
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۷۸
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰ ۸۰
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۹۱
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۹۴
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۰۱
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون ۱۰۳
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۰۷
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۰۸
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۱۹
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۲۸
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۲۹
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۳۰
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۴۰۰ ۱۳۱

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۹.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۹.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۹.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۴۰
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۴۰
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - فروردین ۱۴۰۰ و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۴۱
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۴۰۰ و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۴۴
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت ۱۳۹۹ و ماه گذشته.....	۶۴

جدول ۳-۵ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۵
جدول ۳-۶ درصد تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - فروردین و اردیبهشت ماه ۱۴۰۰.....	۶۶
جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش-فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰	۷۱
جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۷۳
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش ها به ازای هر سرویس- فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۷۵
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش ها به ازای هر سرویس- فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۷۷
جدول ۵-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش های هر شرکت PSP - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۷۹
جدول ۶-۴ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۱
جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۸۲
جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت های PSP -فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۸۳
جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت های PSP به ازای نوع سرویس- اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۸۴
جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت های PSP در فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۸۴
جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۸۶
جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۸۷
جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان- اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۸۹
جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۹۲
جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۹۶
جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۹۸
جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۹۹
جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان های فعال سیستمی آن- اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۰۴
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۰۹
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۱۲
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۱۴
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۱۶
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۱۸
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۲۰

جدول ۷-۵ سهم هر دسته از انواع کارتهای بانکی تراکش دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - اردیبهشت ۱۴۰۰	۱۲۱.....
جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارتهای بانکی تراکش دار - اردیبهشت ۱۴۰۰	۱۲۴.....
جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانکهای صادرکننده-فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۲۵.....
جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکشهای صادر شده و پذیرش شده - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۲۶.....
جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکش خرید - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۳۳.....
جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۳۶.....
جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکش پرداخت قبض و خرید شارژ - اردیبهشت ۱۴۰۰.....	۱۳۸.....

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۷۱ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	۱۳/۳۹ درصد	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
▼	۲/۰۵ درصد	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی
▲	۱۶۰/۹۹ درصد	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالصی داخلی (GDP)

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

آمار عملکردی

▲	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷ عدد	تعداد تراکنش های شاپرک
▲	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲ میلیون ریال	ارزش تراکنش های شاپرک

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	۱۶/۹۳ درصد	رشد اسمی ماهانه اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ۱۴۰۰
▲	۱۶/۰۶ درصد	رشد حقیقی ماهانه اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ۱۴۰۰
▼	۲۰/۷۱ درصد	رشد اسمی اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۹
▼	۱۷/۸۰- درصد	رشد حقیقی اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۹

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	۶/۴۹ درصد	ابزار پذیرش اینترنتی
▼	۳/۶۳ درصد	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۸۹/۸۹ درصد	کارتخوان فروشگاه

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	۹۸/۱۸ درصد	خرید کالا و خدمات
▼	۱/۸۲ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	۸۷/۶۶ درصد	خرید کالا و خدمات
▼	۷/۹۷ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
▼	۴/۳۸ درصد	مانده گیری

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۲,۰۶۱/۱۵	کل ابزارها
▲	۱,۵۶۳/۶۴	کارتخوان فروشگاه
▲	۲۳۶/۹۳	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲۶۰/۵۹	ابزار پذیرش اینترنتی

سرنانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۴۸/۸۷	کل ابزارها
▲	۴۱/۸۴	کارتخوان فروشگاه
▲	۱/۷۷	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۳/۱۷	ابزار پذیرش اینترنتی

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▼	۱,۹۵۶,۶۳۶ عدد استان تهران	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۴,۰۷۸- عدد استان تهران	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	۰/۱۹۴ عدد استان یزد	بیشترین سرنانه تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۵۵/۴۲ عدد استان هرمزگان	بیشترین تعداد سرنانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	۶۰/۴۴	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول
---	-------	-------------------------------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

▲	۱۹/۳۶ درصد بانک ملت	▼	۱۹/۳۸ درصد پرداخت الکترونیک سامان	بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار
▼	۱۹/۶۸ درصد بانک ملت	▼	۲۰/۰۹ درصد پرداخت الکترونیک سامان	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	۲۹/۱۳ درصد بانک آینده	▼	۴۹/۴۴ درصد پرداخت الکترونیک سامان	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۳۷/۵۱ درصد بانک ملت	▼	۳۴/۵۸ درصد پرداخت الکترونیک سامان	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۹/۹۰ درصد بانک ملت	▼	۱۹/۵۳ درصد به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاه

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▼	۲۴/۱۰ درصد بانک پارسیان	▼	۳۳/۹۷ درصد تجارت الکترونیک پارسیان	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۳۸/۳۵ درصد بانک ملت	▼	۲۹/۸۷ درصد پرداخت الکترونیک سامان	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۱۹/۹۰ درصد بانک ملت	▼	۲۰/۲۵ درصد به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاه

شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)

▼	۱,۲۲۸	▼	۲,۲۹۱	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۲,۴۶۶	▼	۲,۱۱۴	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۸۹۵	▼	۱,۴۴۷	کارتخوان فروشگاه

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

▼	۱۶/۰۵ درصد	بانک ملی ایران	کارت هدیه و بن کارت
▼	۴۱/۱۲ درصد	بانک ملی ایران	کارت اعتباری
▼	۲۲/۳۱ درصد	بانک ملی ایران	کارت برداشت

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

▼	۹۲/۴۱ درصد	درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها
▼	۹۹/۹۸ درصد	درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

▲	۱/۳۳ درصد	خطای پذیرندگی
▲	۰/۲۳ درصد	خطای شاپرکی
▲	۱۰/۳۷ درصد	خطای صادرکنندگی
▼	۸۷/۶۰ درصد	خطای کاربری
▲	۰/۴۷ درصد	خطای کسب و کار

دسترس پذیری حس شده خدمات

▼	۹۹/۰۶ درصد	دسترس پذیری حس شده شبکه
▼	۹۹/۹۸ درصد	دسترس پذیری حس شده شاپرک

تراکنش های ناتمام

▼	۰/۰۰۸ درصد	درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها
▲	۳/۳۶ درصد	درصد تغییرات تراکنش های ناتمام

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی

▼	۱/۶۸۴	به پرداخت ملت	بالاترین میزان شاخص
▲	۰/۲۶۷	سایان کارت	کمترین میزان شاخص

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

▲	۱/۶۴۵ درصد	الکترونیک کارت دماوند	بالاترین میزان شاخص
▲	۰/۰۱۴ درصد	پرداخت الکترونیک سپهر	کمترین میزان شاخص

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

▼	۵۸/۵۲ درصد	سایان کارت	بالاترین سهم
▲	۷/۸۵ درصد	پرداخت الکترونیک سپهر	کمترین سهم

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱ - جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آذر ۱۳۹۹) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۹

ماه	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
دی ۹۸	۲۳,۱۲۲,۹۰۰	۲,۸۱۳,۷۲۳	۱۲/۱۷٪
بهمن ۹۸	۲۳,۷۹۰,۷۰۰	۳,۲۴۲,۳۰۸	۱۳/۶۳٪
اسفند ۹۸	۲۴,۷۲۱,۵۰۰	۳,۲۸۱,۷۰۶	۱۳/۲۷٪
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۱,۹۷۸,۵۸۰	۷/۸۷٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۳,۹۷۷,۴۱۵	۱۵/۳۳٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۳,۸۸۶,۳۸۰	۱۴/۶۳٪
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵,۱۹۹,۲۸۶	۱۸/۹۸٪
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۴,۷۶۹,۰۱۱	۱۶/۹۱٪
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۴,۸۷۵,۱۲۲	۱۶/۸۳٪
مهر ۹۹	۲۹,۵۹۹,۸۰۰	۴,۸۳۹,۱۹۵	۱۶/۳۵٪
آبان ۹۹	۳۰,۳۸۹,۲۰۰	۴,۳۷۹,۵۵۲	۱۴/۴۱٪
آذر ۹۹	۳۱,۳۰۰,۲۰۰	۴,۱۹۰,۸۰۸	۱۳/۳۹٪

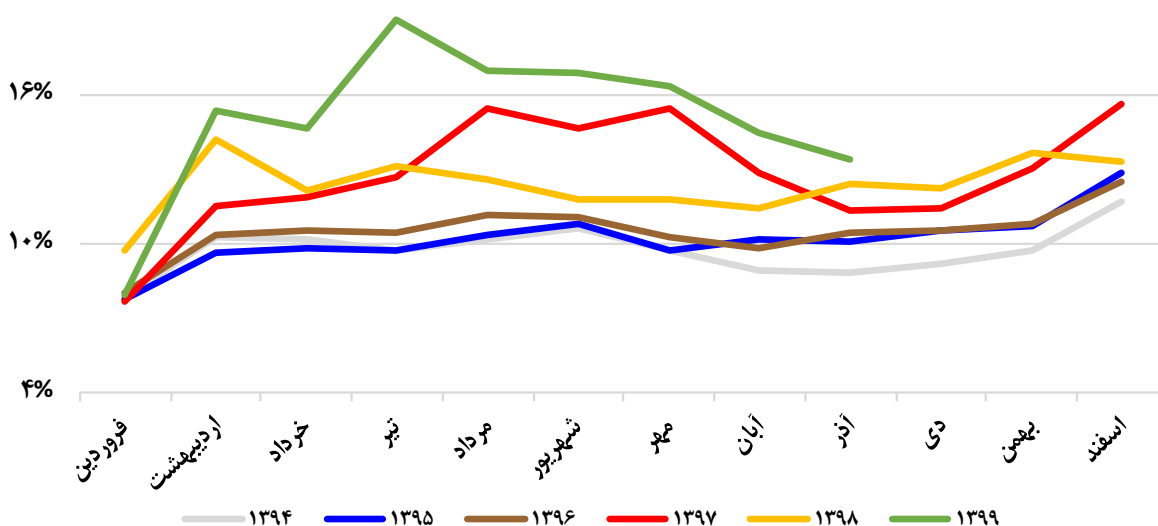
در آذر ۱۳۹۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۳/۳۹ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه آبان ۹۹، کاهش ۱/۰۲ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در آذر ۱۳۹۹، ارزش تراکنش‌های شاپرک کاهش ۴/۳۱ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۳/۰۰ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه آبان ۹۹ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا آذر ۱۳۹۹ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ۱۳۹۹ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ۱۳۹۹

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

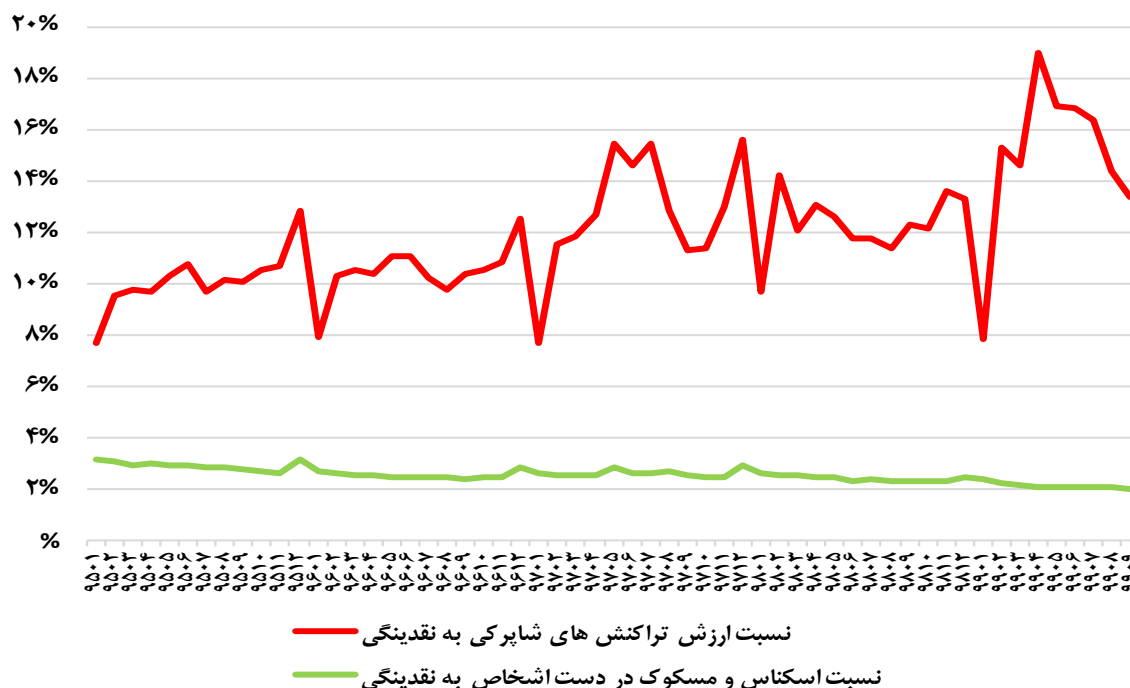
جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۹

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
دی ۹۸	۳۳,۱۳۲,۹۰۰	۵۳۵,۱۰۰	۲/۳۱٪
بهمن ۹۸	۳۳,۷۹۰,۷۰۰	۵۵۹,۰۰۰	۲/۳۵٪
اسفند ۹۸	۳۴,۷۳۱,۵۰۰	۶۱۱,۴۰۰	۲/۴۷٪
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۶۰۶,۶۰۰	۲/۴۱٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۵۸۴,۸۰۰	۲/۲۵٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۵۷۸,۰۰۰	۲/۱۸٪
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵۸۲,۶۰۰	۲/۱۳٪
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۵۹۳,۱۰۰	۲/۱۰٪
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۵۹۹,۶۰۰	۲/۰۷٪
مهر ۹۹	۲۹,۵۹۹,۸۰۰	۶۱۵,۷۰۰	۲/۰۸٪
آبان ۹۹	۳۰,۳۸۹,۲۰۰	۶۳۱,۰۰۰	۲/۰۸٪
آذر ۹۹	۳۱,۳۰۰,۲۰۰	۶۴۲,۲۰۰	۲/۰۵٪

در آذر ۱۳۹۹، ۲/۰۵ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در آبان ۹۹ کاهش ۰/۰۲- درصدی را تجربه نموده است. در آذر ۹۹ میزان نقدینگی با افزایش ۳/۰۰ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۷۷ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۵ تا آذر ۱۳۹۹) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۵ به ۱۳/۳۹ درصد در آذر ۱۳۹۹ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۲/۰۵ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۱/۱۲ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در آذر ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۵ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری

^۳ منظور کاهش سهم پول پرقدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

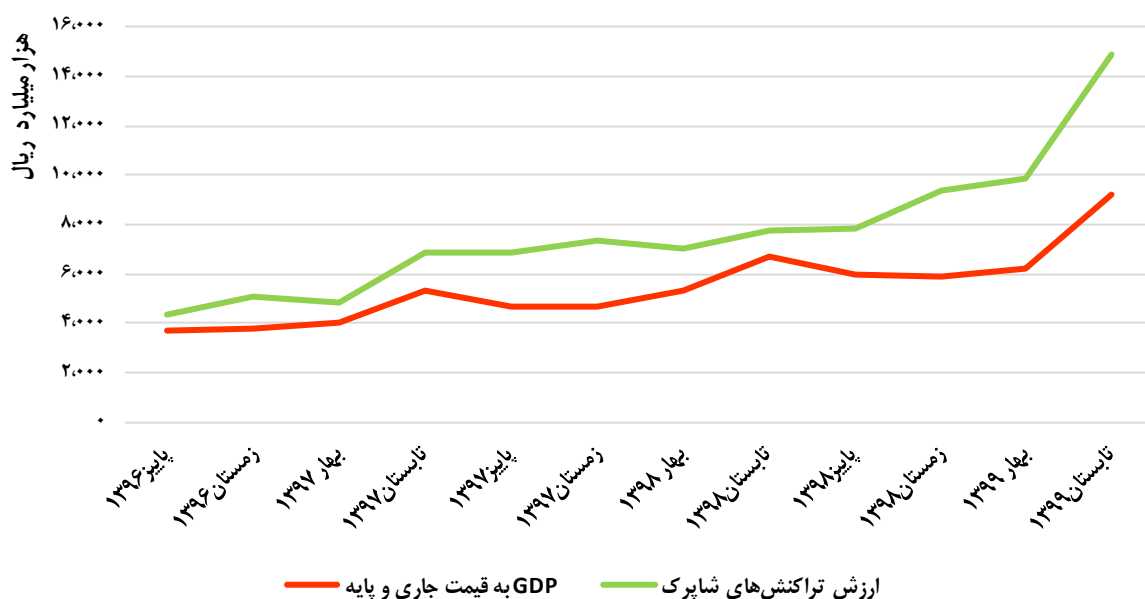
بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۹ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۹

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۳۹۹ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

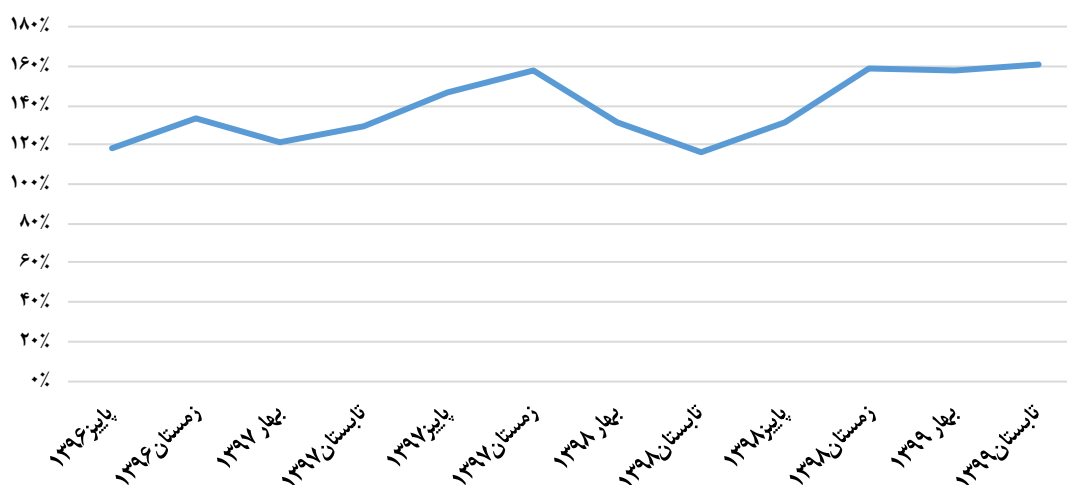
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۹

نسبت ارزش تراکنش‌های به GDP	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۱۸/۲۷٪	۴,۳۲۸,۷۱۹	۳,۶۶۰,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۶
۱۳۳/۷۶٪	۵,۰۶۰,۱۱۸	۳,۷۸۳,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۶
۱۲۰/۸۴٪	۴,۸۴۴,۴۰۶	۴,۰۰۹,۰۰۰	بهار ۱۳۹۷
۱۲۹/۶۰٪	۶,۸۴۵,۶۹۹	۵,۲۸۲,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۷
۱۴۶/۴۱٪	۶,۸۳۱,۳۴۰	۴,۶۶۶,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۷
۱۵۸/۰۳٪	۷,۳۶۵,۸۲۶	۴,۶۶۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۷
۱۳۱/۱۰٪	۶,۹۸۵,۰۴۴	۵,۳۲۸,۰۰۰	بهار ۱۳۹۸
۱۱۶/۵۹٪	۷,۷۶۸,۱۸۶	۶,۶۶۳,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۸
۱۳۱/۱۱٪	۷,۸۴۸,۴۳۹	۵,۹۸۶,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۸
۱۵۸/۹۱٪	۹,۳۳۷,۷۳۷	۵,۸۷۶,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۸
۱۵۸/۰۹٪	۹,۸۴۲,۳۷۶	۶,۲۲۶,۰۰۰	بهار ۱۳۹۹
۱۶۰/۹۹٪	۱۴,۸۴۳,۴۱۸	۹,۲۲۰,۱۴۴	تابستان ۱۳۹۹

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۳۹۹ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوجه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ بالغ بر ۳,۰۲۱ میلیون تراکنش با ارزش ۴,۸۰۱ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به فروردین ماه رشد ۷/۲۰ درصدی در تعداد و ۱۶/۹۳ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۸۱۷,۹۶۴,۳۷۴	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۷/۲۰٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۴,۱۰۶,۱۹۴,۵۳۰	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲	۱۶/۹۳٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اردیبهشت ۱۴۰۰ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹

نوع	اردیبهشت ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۶۰۶,۱۳۸,۵۴۶	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۱۵/۹۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۳,۹۷۷,۴۱۵,۰۲۷	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲	۲۰/۷۱٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های اردیبهشت ۱۴۰۰ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۹ از نظر تعدادی ۱۵/۹۲٪ و از نظر ریالی ۲۰/۷۱٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۴,۱۰۶,۱۹۴,۵۳۰/۳۴	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲/۳۸	۱۶/۹۳٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳,۴۱۴,۵۵۲/۵۳	۱۵,۵۶۸,۴۹۰/۰۵	۱۶/۰۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۳۰۶/۱۰	۳۰۸/۴۰	۰/۷۵٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱۶/۹۳ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در اردیبهشت ۱۴۰۰ رشد ۱۶/۰۶ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اردیبهشت ۹۹	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۳,۹۷۷,۴۱۵,۰۲۶/۵۹	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲/۳۸	۲۰/۷۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۸,۹۴۰,۰۷۱/۵۶	۱۵,۵۶۸,۴۹۰/۰۵	-۱۷/۸۰٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۱۰/۰۰	۳۰۸/۴۰	۴۶/۸۶٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۲۰/۷۱ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۷/۸۰- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۴۰۰ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۸۷,۴۳۴	۱,۶۱۰,۹۹۸	۱/۴۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۵۴,۶۱۲	۱,۴۶۴,۷۳۶	۰/۷۰٪
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۵۹,۵۹۵	۹,۶۶۶,۶۹۳	۰/۰۷٪
مجموع ابزارها	۱۲,۷۰۱,۶۴۱	۱۲,۷۴۲,۴۲۷	۰/۳۲٪

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به فروردین ماه رشد ۰/۳۲ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۰۷ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه رشد ۱/۴۸ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۷۰ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

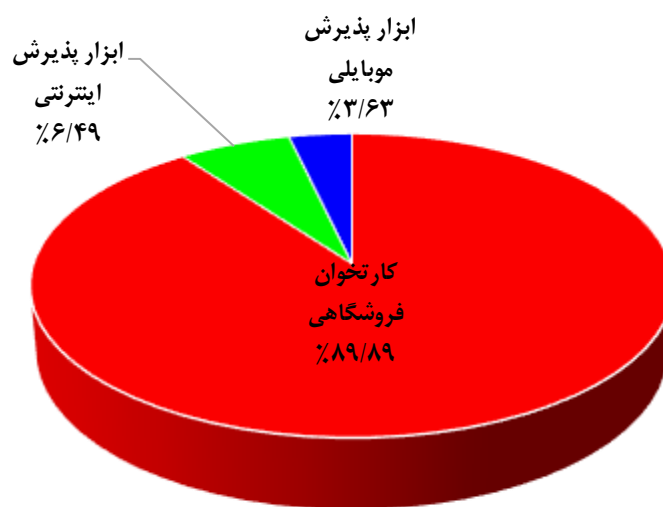
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار اردیبهشت ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	فروردین ۱۴۰۰		اردیبهشت ۱۴۰۰	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۸۷,۴۳۴	۱۲/۵۰٪	۱,۶۱۰,۹۹۸	۱۲/۶۴٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۵۴,۶۱۲	۱۱/۴۵٪	۱,۴۶۴,۷۳۶	۱۱/۴۹٪
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۵۹,۵۹۵	۷۶/۰۵٪	۹,۶۶۶,۶۹۳	۷۵/۸۶٪
مجموع ابزارها	۱۲,۷۰۱,۶۴۱	۱۰۰/۰۰٪	۱۲,۷۴۲,۴۲۷	۱۰۰/۰۰٪

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۹/۸۹ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۱۰,۹۹۸	۱۹۵,۹۸۵,۰۹۶	۱۲۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۴,۷۳۶	۱۰۹,۵۴۳,۹۳۴	۷۵
کارتخوان فروشگاه‌های	۹,۶۶۶,۶۹۳	۲,۷۱۵,۴۰۱,۵۸۷	۲۸۱
مجموع ابزارها	۱۲,۷۴۲,۴۲۷	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۲۳۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در اردیبهشت ۱۴۰۰، ۲۳۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۱۵/۲۲ واحدی (۶/۸۶ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. در اردیبهشت ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۱۳/۸۹ درصدی از ۱۰۸ تراکنش در فروردین ۱۴۰۰ به ۱۲۲ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۵ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۲/۲۶ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۱۷/۸۱ واحد افزایش نسبت به فروردین ۱۴۰۰ به ۲۸۱ عدد در اردیبهشت ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۱۰,۹۹۸	۶۸۷,۶۴۵,۹۶۳	۴۲۶/۸۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۴,۷۳۶	۱۱,۰۰۶,۹۸۹	۷/۵۱
کارتخوان فروشگاه‌های	۹,۶۶۶,۶۹۳	۴,۱۰۲,۶۶۹,۳۸۰	۴۲۴/۴۱
مجموع ابزارها	۱۲,۷۴۲,۴۲۷	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲	۳۷۶/۸۰

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ۱۴۰۰ ماه با افزایش ۶۱/۱۳ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۴۲۶/۸۴ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۲۷ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۷/۵۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اردیبهشت ماه رسیده است.

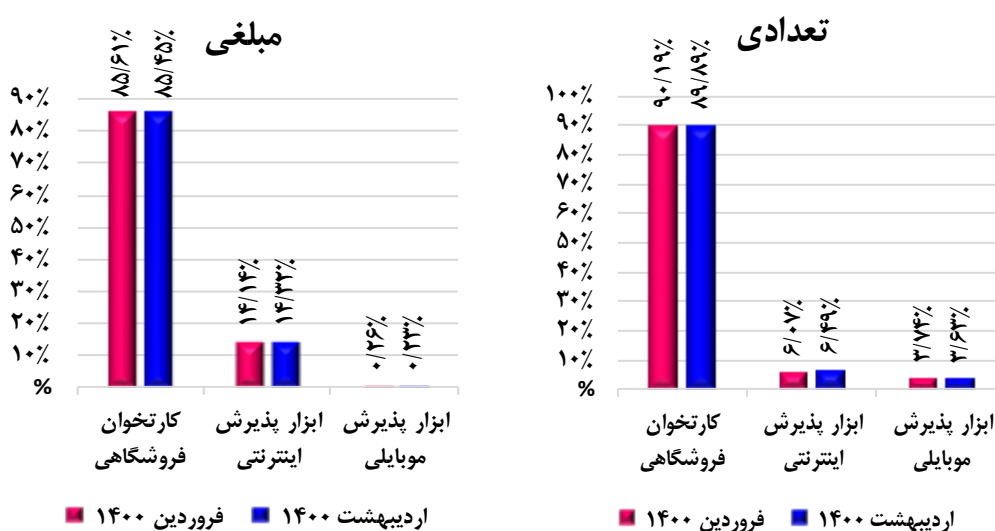
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاههای نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۴۲۴/۴۱ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۶۰/۵۱ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاههای از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۹۵,۹۸۵,۰۹۶	۶۸۷,۶۴۵,۹۶۳	۳/۵۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۹,۵۴۳,۹۳۴	۱۱,۰۰۶,۹۸۹	۰/۱۰
کارتخوان فروشگاههای	۲,۷۱۵,۴۰۱,۵۸۷	۴,۱۰۲,۶۶۹,۳۸۰	۱/۵۱
مجموع ابزارها	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲	۱/۵۹

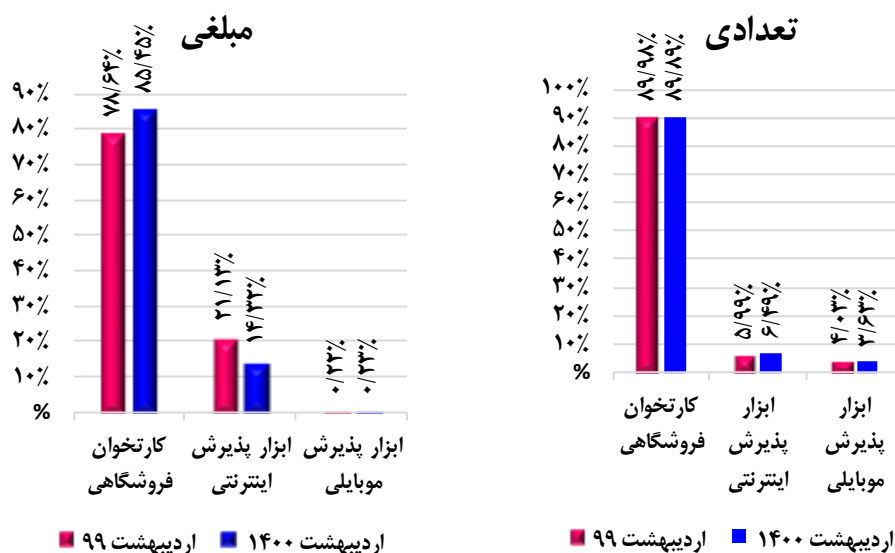
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۳۰ و کاهش ۰/۱۶ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۴۲ و افزایش ۰/۱۸ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۱۲ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۲۷ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای اردیبهشت ۱۴۰۰ و مقایسه آن با اردیبهشت ۱۳۹۹ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹

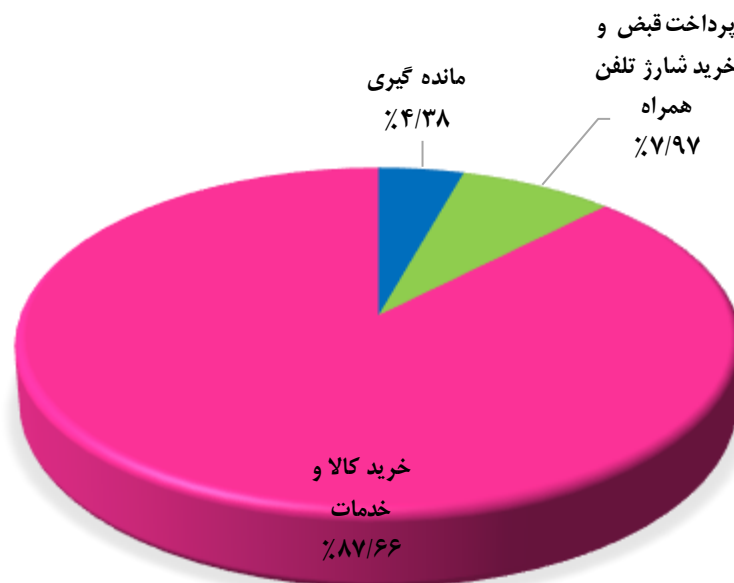
همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۱۰ و افزایش ۶/۸۱ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۴۹۶ درصدی و کاهش ۶/۸۱ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۴۰ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با افزایش ۰/۰۵ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در اردیبهشت ۱۴۰۰، ۸۷/۶۶ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۴۳ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۳۸ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

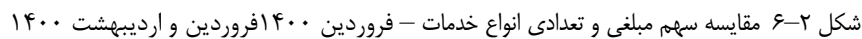
شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اردیبهشت ۱۴۰۰

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۸/۱۸ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه اردیبهشت ۱۴۰۰ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰

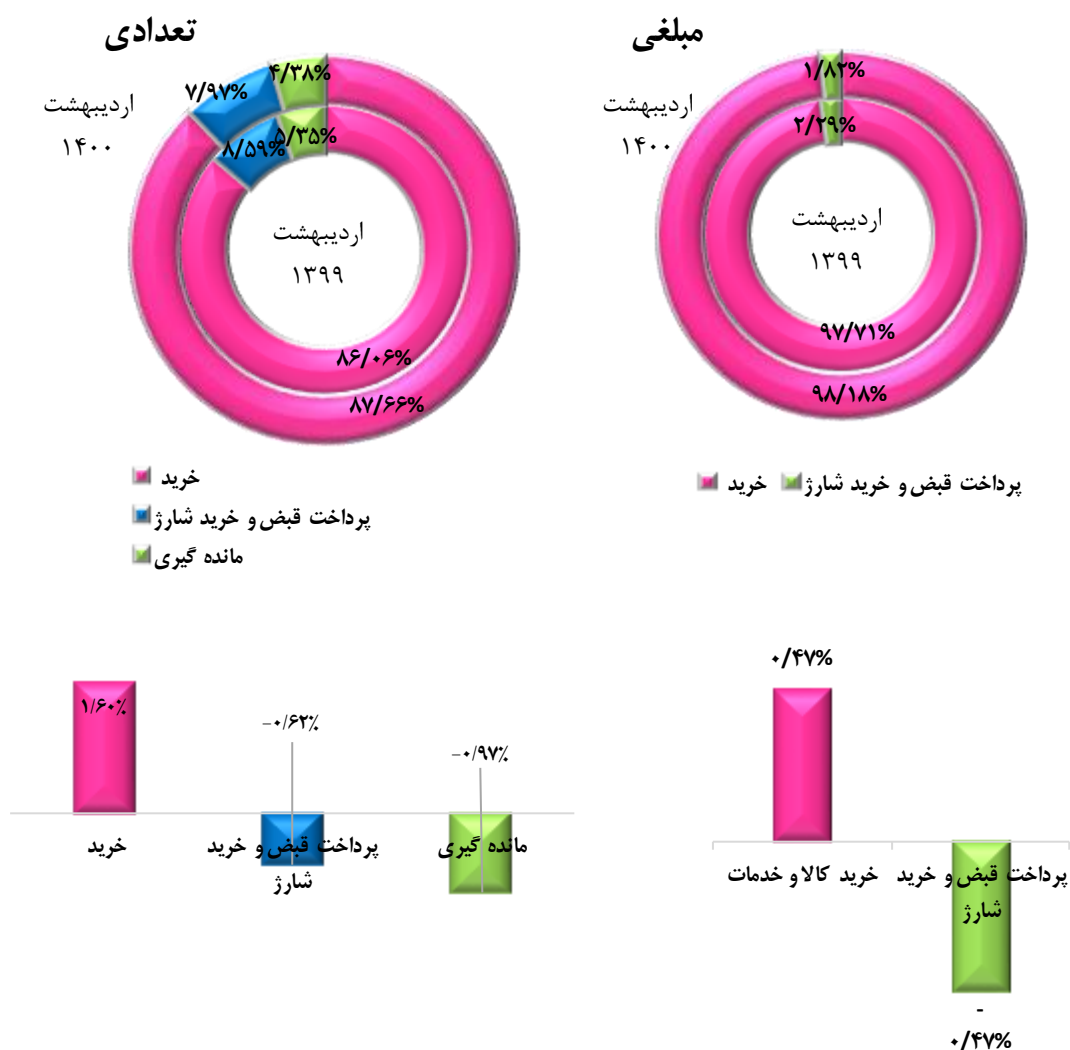
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۴۳ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۰۳ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری "با کاهش ۰/۴۱ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا

و خدمات" نیز در اردیبهشت ماه با افزایش ۰/۳۱ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی اردیبهشت ۱۳۹۹ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت ۱۳۹۹ و اردیبهشت ۱۴۰۰

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۱/۶۰ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۹، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۴۷ درصد افزایش داشته

است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۶۲- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۹۷- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۳۹۵/۲،۰۶۱/۱۵ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتهای فروشنده با تعداد ۱,۵۶۳/۶۴ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۲۳۶/۹۳ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۶۰/۵۹ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتهای فروشنده، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۱۰,۹۹۸	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۶۰/۵۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۴,۷۳۶		۲۳۶/۹۳
کارتخوان فروشگاه‌های	۹,۶۶۶,۶۹۳		۱,۵۶۳/۶۴
کل ابزارها	۱۲,۷۴۲,۴۲۷		۲,۰۶۱/۱۵

در اردیبهشت ۱۴۰۰ بیش از ۲,۰۶۱ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۵۶۴ ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۲۶۱ و ۲۳۷ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در اردیبهشت ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اردیبهشت ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۹۵,۹۸۵,۰۹۶	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۱۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۹,۵۴۳,۹۳۴		۱/۷۷
کارتخوان فروشگاه‌های	۲,۷۱۵,۴۰۱,۵۸۷		۴۳/۹۲
کل ابزارها	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷		۴۸/۸۷

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در اردیبهشت ماه سال جاری ۴۸/۸۷ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتهخوان فروشگاهی با ۴۳/۹۲ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان

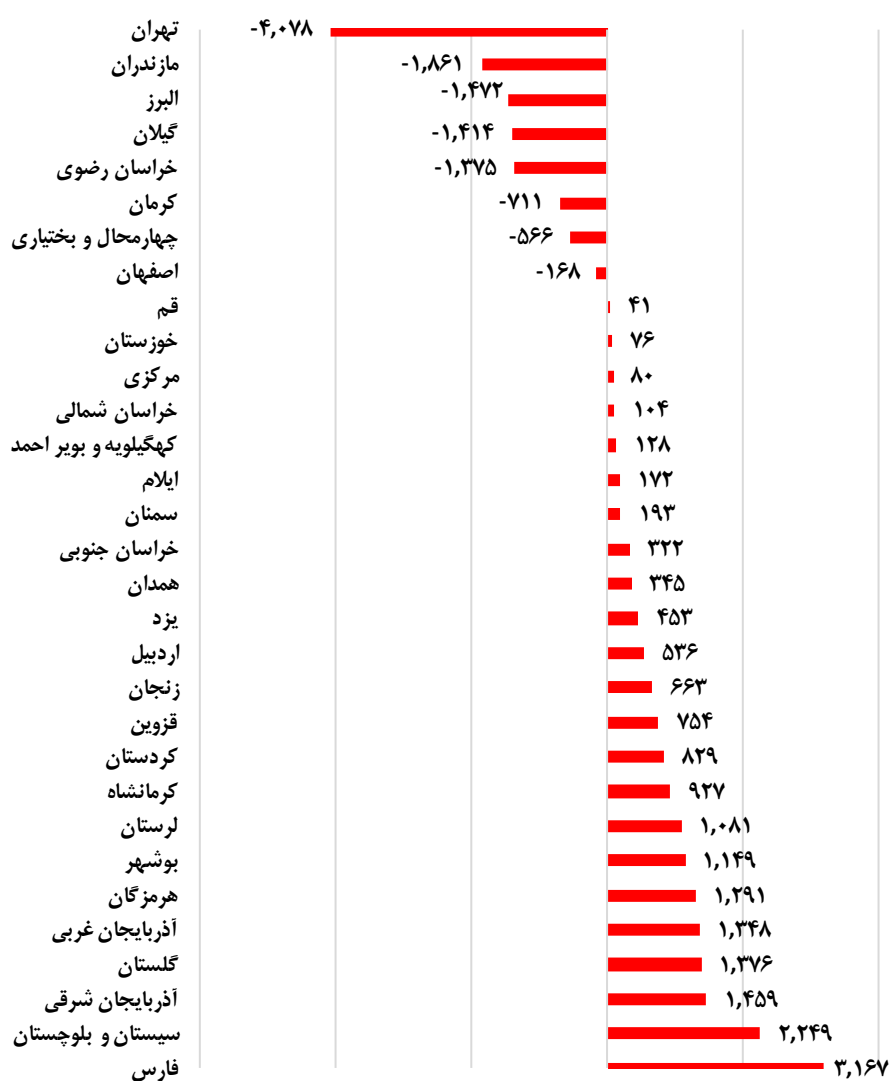
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتهخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی - فروردین ۱۴۰۰ و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام استان	فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۹۶۰,۷۱۴	۱,۹۵۶,۶۳۶	-۴,۰۷۸	-۰/۲۱٪
خراسان رضوی	۷۴۳,۱۱۵	۷۴۱,۷۴۰	-۱,۳۷۵	-۰/۱۹٪
اصفهان	۶۶۸,۹۱۸	۶۶۸,۷۵۰	-۱۶۸	-۰/۰۳٪
فارس	۶۰۶,۰۲۷	۶۰۹,۱۹۴	۳,۱۶۷	۰/۵۲٪
خوزستان	۵۱۲,۳۴۰	۵۱۲,۴۱۶	۷۶	۰/۰۱٪

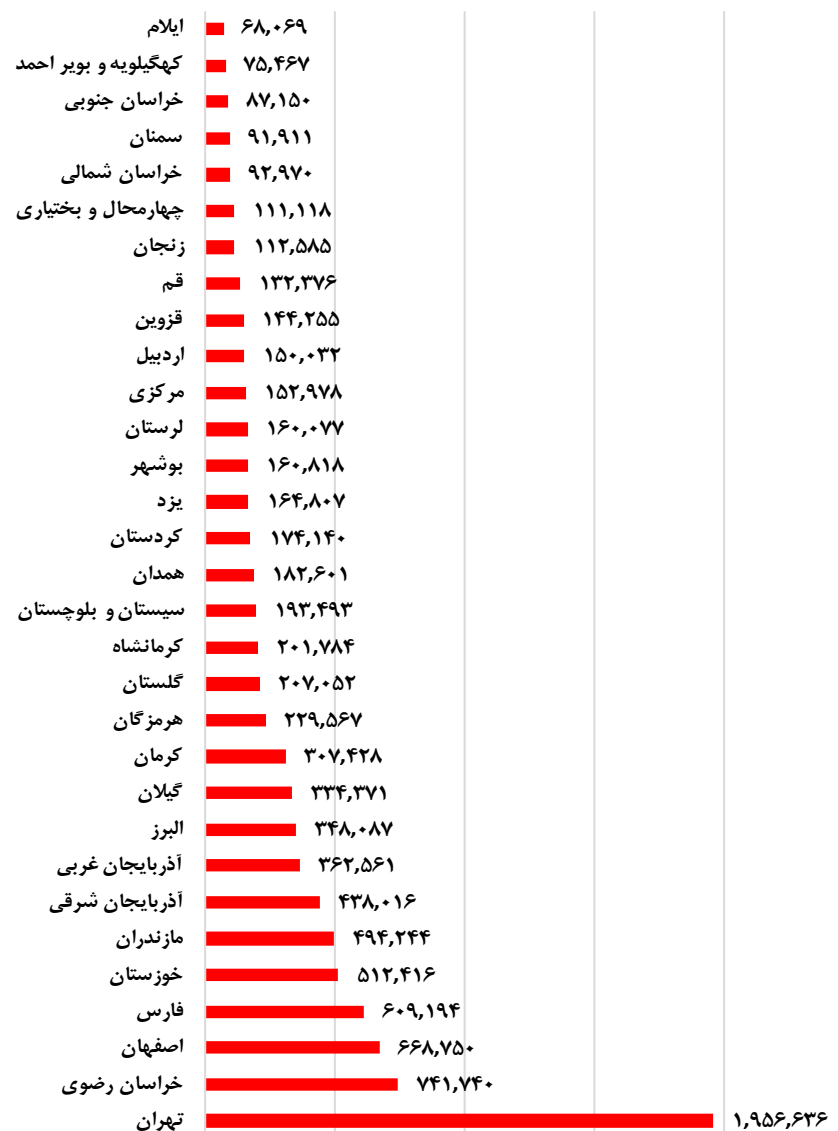
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در اردیبهشت ۱۴۰۰ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت نسبت به فروردین ۱۴۰۰

در اردیبهشت ۱۴۰۰ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۳,۱۶۷ کاهش متعلق به استان فارس می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰

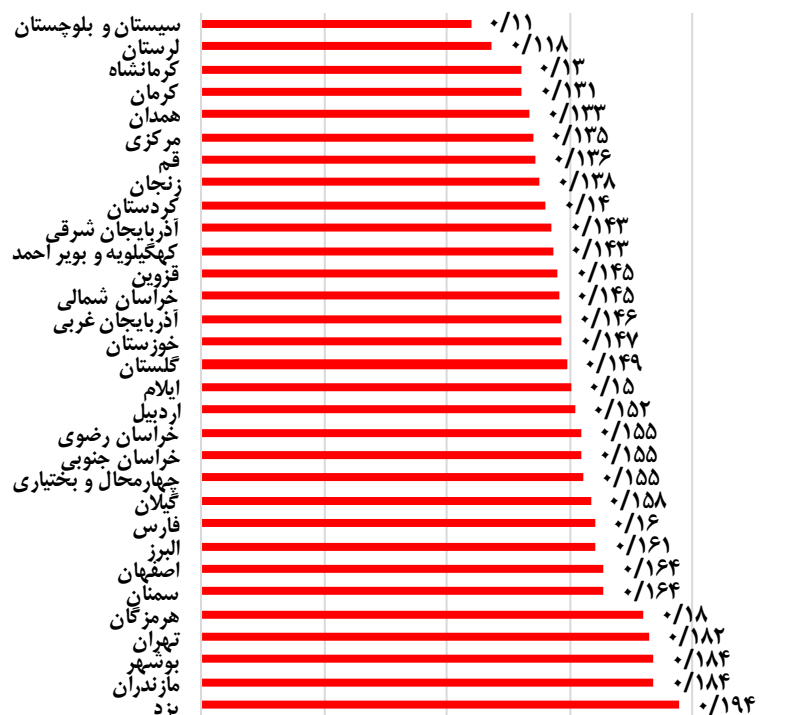
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۴۰۰ و اردیبهشت ۱۴۰۰

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۹۴	۰/۱۹۴	۰/۲۸٪
مازندران	۰/۱۸۵	۰/۱۸۴	-۰/۳۸٪
بوشهر	۰/۱۸۳	۰/۱۸۴	۰/۷۲٪
تهران	۰/۱۸۳	۰/۱۸۲	-۰/۲۱٪
هرمزگان	۰/۱۷۹	۰/۱۸۰	۰/۵۷٪
سمنان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۴	۰/۲۱٪
اصفهان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۴	-۰/۰۳٪
البرز	۰/۱۶۱	۰/۱۶۱	-۰/۴۲٪
فارس	۰/۱۵۹	۰/۱۶۰	۰/۵۲٪
گیلان	۰/۱۵۹	۰/۱۵۸	-۰/۴۲٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۶	۰/۱۵۵	-۰/۵۱٪
خراسان جنوبی	۰/۱۵۴	۰/۱۵۵	۰/۳۷٪
خراسان رضوی	۰/۱۵۵	۰/۱۵۵	-۰/۱۹٪
اردبیل	۰/۱۵۱	۰/۱۵۲	۰/۳۶٪
ایلام	۰/۱۵۰	۰/۱۵۰	۰/۲۵٪
گلستان	۰/۱۴۸	۰/۱۴۹	۰/۶۷٪
خوزستان	۰/۱۴۷	۰/۱۴۷	۰/۰۱٪
آذربایجان غربی	۰/۱۴۶	۰/۱۴۶	۰/۳۷٪
خراسان شمالی	۰/۱۴۵	۰/۱۴۵	۰/۱۱٪
قزوین	۰/۱۴۴	۰/۱۴۵	۰/۵۳٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۴۳	۰/۱۴۳	۰/۱۷٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۴۲	۰/۱۴۳	۰/۳۳٪
کردستان	۰/۱۴۰	۰/۱۴۰	۰/۴۸٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات
زنجان	۰/۱۳۷	۰/۱۳۸	۰/۵۹٪
قم	۰/۱۳۶	۰/۱۳۶	۰/۰۳٪
مرکزی	۰/۱۳۵	۰/۱۳۵	۰/۰۵٪
همدان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۳	۰/۱۹٪
کرمان	۰/۱۳۱	۰/۱۳۱	-۰/۲۳٪
کرمانشاه	۰/۱۲۹	۰/۱۳۰	۰/۴۶٪
لرستان	۰/۱۱۸	۰/۱۱۸	۰/۶۸٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۰۸	۰/۱۱۰	۱/۱۸٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۴۰۰

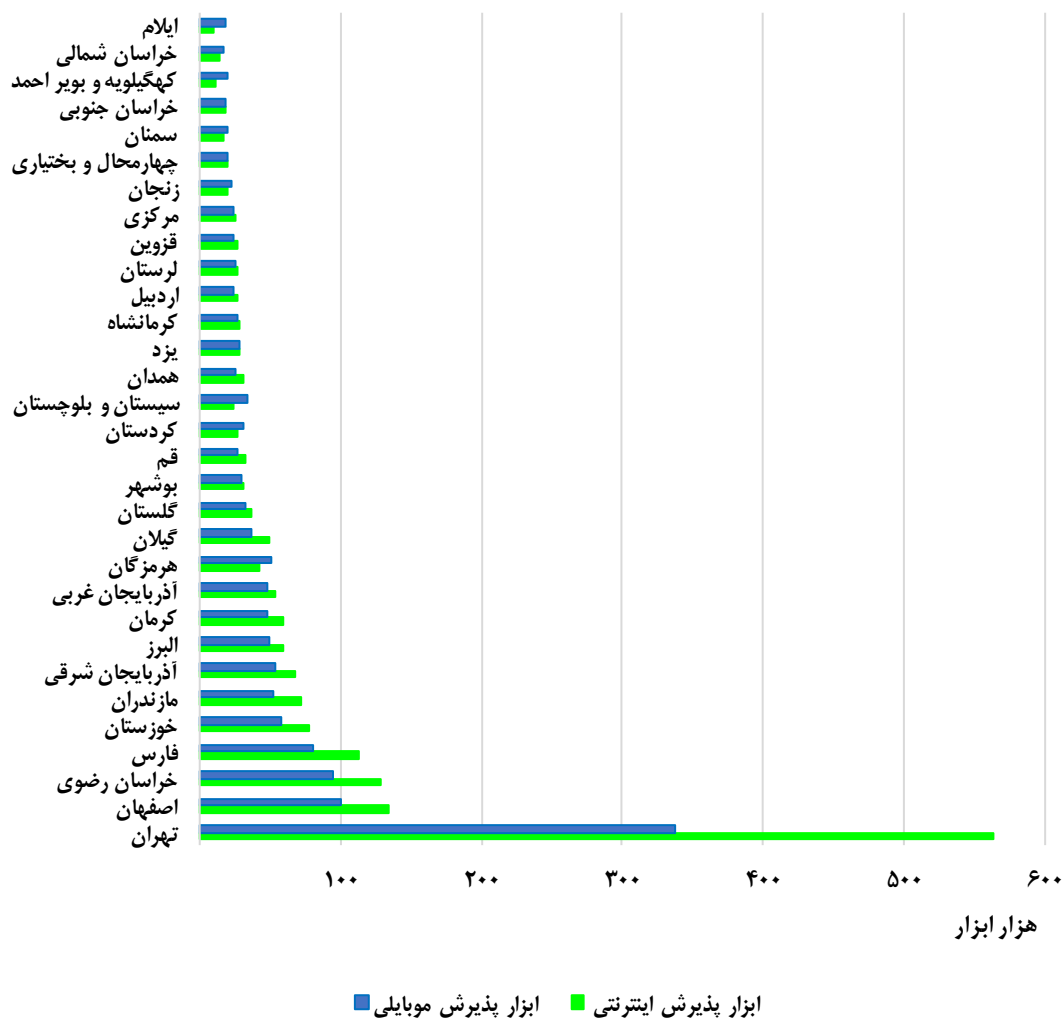
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، مازندران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته

است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در اردیبهشت ۱۴۰۰، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۵۶۴ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۵۶۴ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

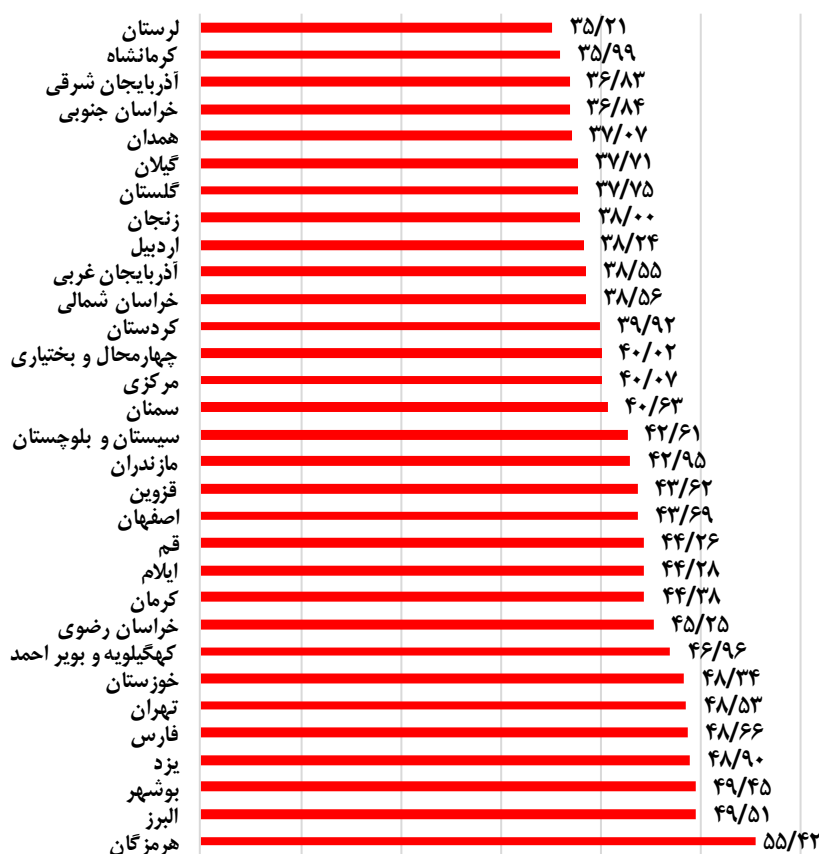
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اردیبهشت ۱۴۰۰

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاهی (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای اردیبهشت ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، البرز و بوشهر در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و لرستان، کرمانشاه و آذربایجان شرقی کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در اردیبهشت ۱۴۰۰ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

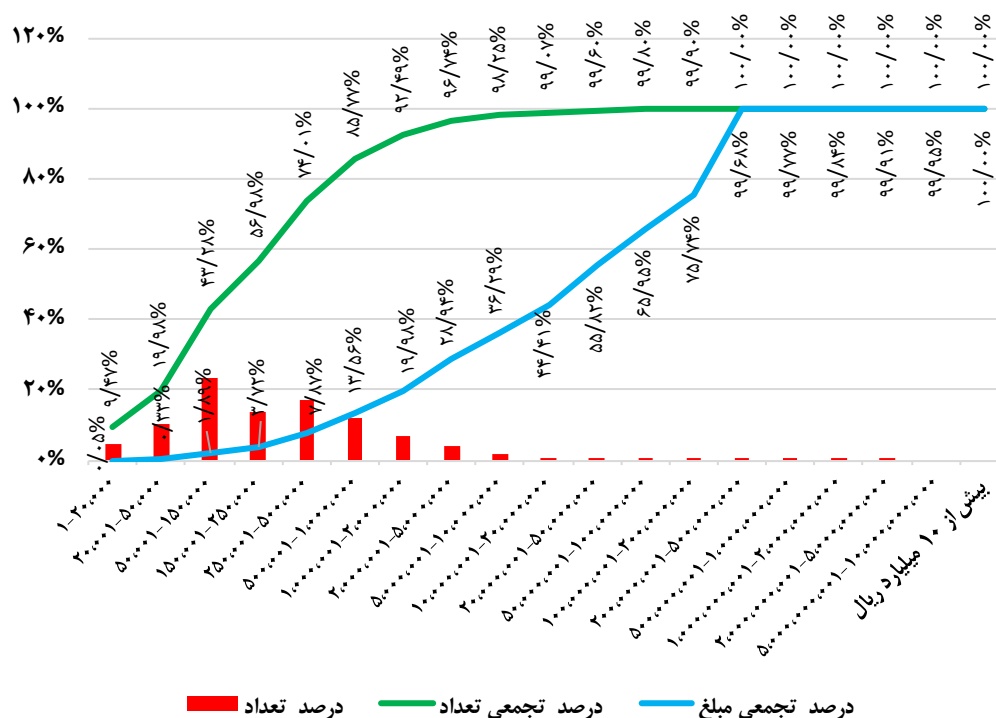
محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۴/۷۴ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۱۵/۲۴ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

- ۳۷/۰۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

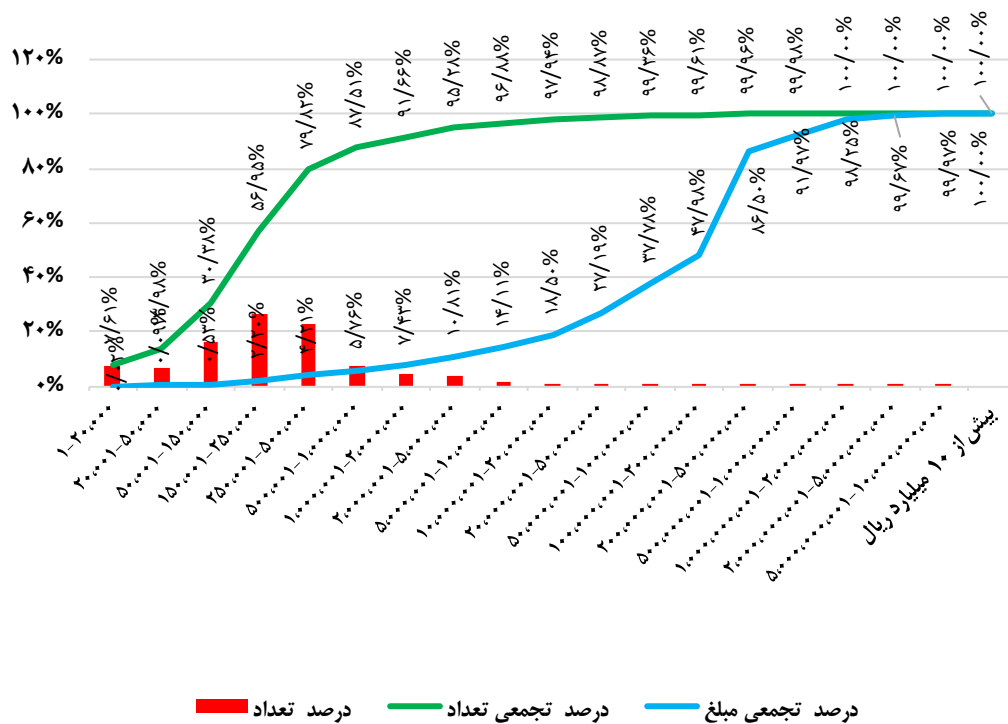
- ۴۳/۰۲ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰

در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها برابر با ۴۱۳,۷۷۲,۶۳۷ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱,۰۰۴,۷۴۳,۳۸۶ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۱,۱۶۸,۱۱۶,۱۷۴ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۱/۹۹ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

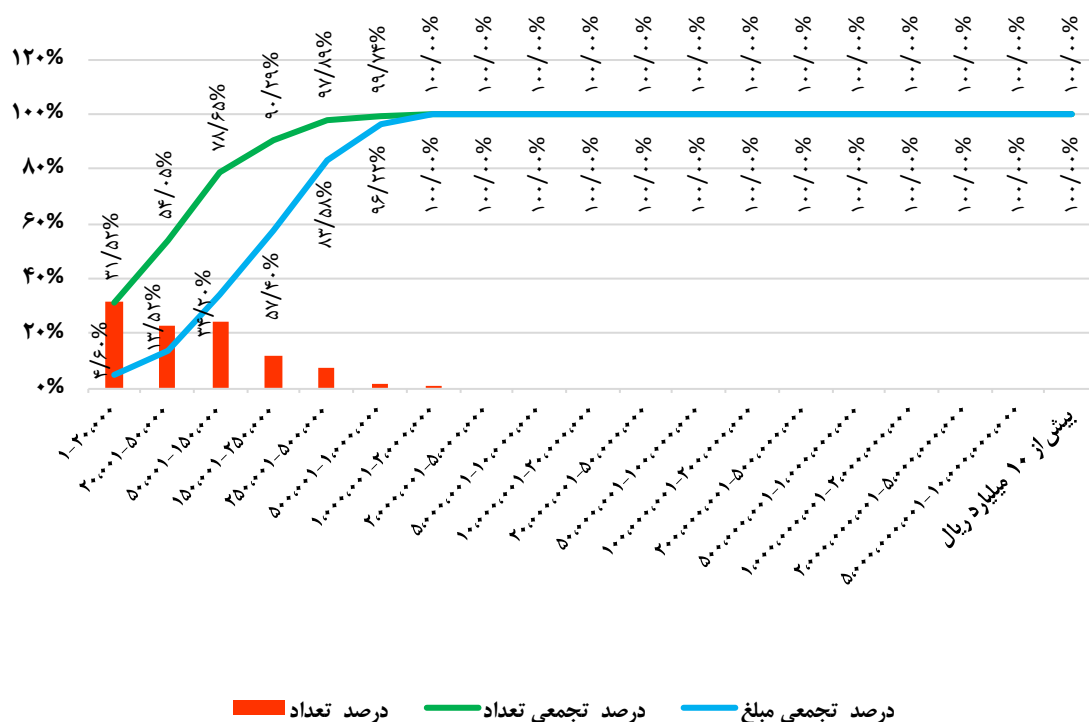
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۱۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۶/۴۰ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۵۶/۹۵ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغ تراکنش‌های انوار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهایخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۱/۵۲ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۵۴/۰۵ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

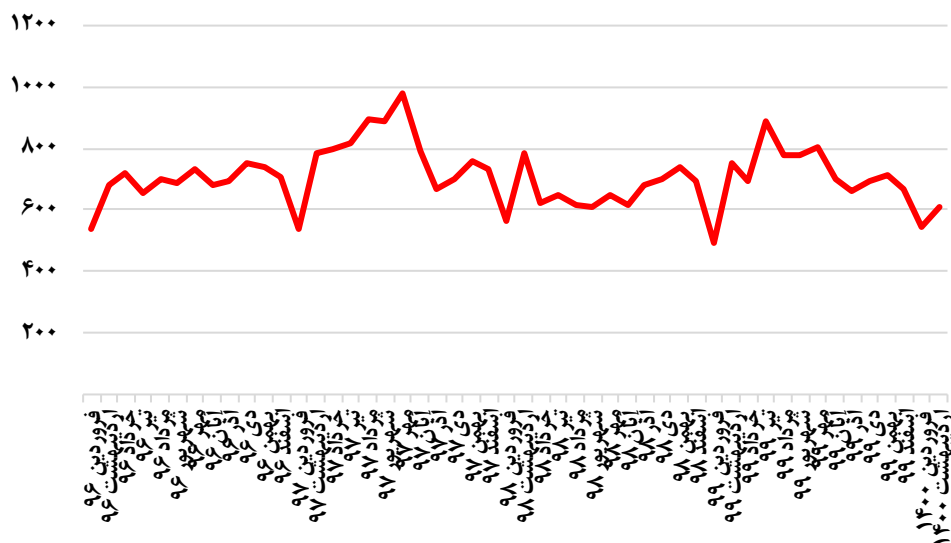
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۹ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه			محاسبه نسبت دهکی
فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات	اردیبهشت ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات	
۱۲,۶۴۹,۸۲۶/۶۹	۱۳,۹۲۷,۶۶۹/۴۴	۱۰/۱۰٪	۱۴,۰۵۶,۶۱۷/۳۹	۱۳,۹۲۷,۶۶۹/۴۴	-۰/۹۲٪	میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۳,۱۶۵/۲۸	۲۲,۸۹۰/۸۷	-۱/۱۸٪	۱۸,۷۱۷/۳۴	۲۲,۸۹۰/۸۷	۲۲/۳۰٪	میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)
۵۴۶/۰۷	۶۰۸/۴۴	۱۱/۴۲٪	۷۵۰/۹۹	۶۰۸/۴۴	-۱۸/۹۸٪	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۸/۹۸- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱۱/۴۲ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۰/۱۰ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱/۱۸- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۱۱/۴۲ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به فروردین رشد ۶۲/۳۷ واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳ بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

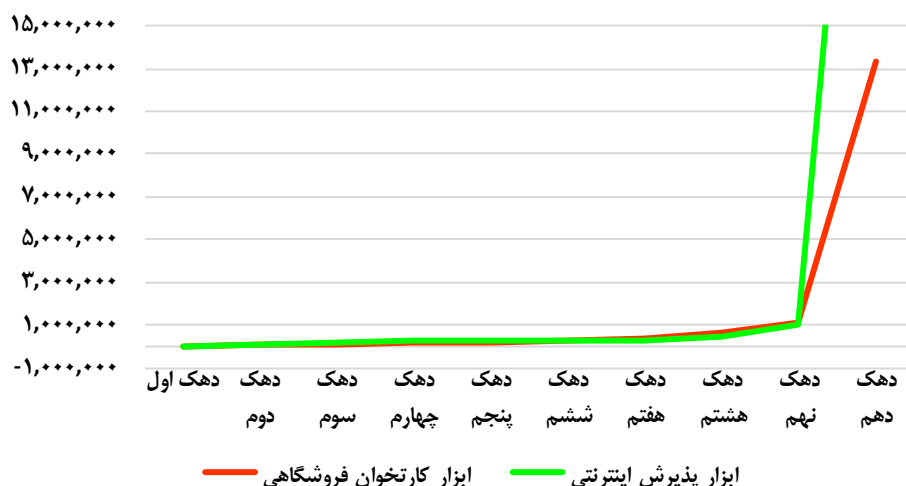
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۱۶,۱۷۰/۷۴	۲۴,۱۴۸/۸۴	دهک اول
۷۹,۵۹۰/۳۰	۵۴,۶۵۹/۹۶	دهک دوم
۱۵۹,۳۹۲/۲۰	۹۱,۲۲۹/۴۴	دهک سوم
۲۲۴,۹۶۲/۶۱	۱۳۲,۶۴۸/۸۰	دهک چهارم
۲۴۷,۳۳۶/۰۱	۱۹۰,۳۰۲/۱۸	دهک پنجم
۲۵۴,۹۸۴/۲۶	۲۶۹,۸۶۹/۶۰	دهک ششم
۲۶۹,۰۵۴/۴۵	۳۹۱,۰۲۷/۸۰	دهک هفتم
۴۰۴,۳۵۷/۹۹	۶۰۱,۶۱۲/۹۶	دهک هشتم
۱,۰۴۵,۳۰۶/۷۳	۱,۱۱۱,۰۵۵/۶۲	دهک نهم
۴۰,۸۹۴,۰۸۶/۴۵	۱۳,۳۷۸,۵۲۵/۳۷	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اردیبهشت ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۴۰,۸۹۴,۰۸۶/۴۵ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

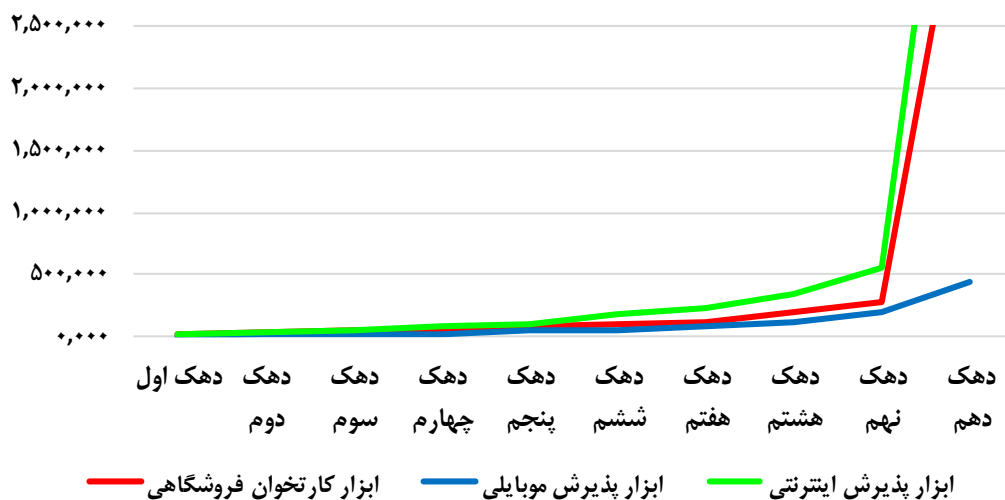
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۵,۹۴۷/۱۳	۹,۷۲۳/۵۹	۱۸,۴۳۷/۳۱	دهک اول
۳۶,۰۹۸/۱۶	۱۳,۴۱۵/۳۱	۳۲,۷۳۴/۷۸	دهک دوم
۵۲,۶۱۱/۵۸	۲۰,۰۰۰/۰۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۷۹,۲۲۸/۳۶	۲۲,۶۹۷/۶۶	۵۰,۳۵۵/۸۰	دهک چهارم
۱۰۷,۱۶۴/۲۳	۴۹,۷۵۹/۱۷	۹۰,۶۲۲/۹۵	دهک پنجم
۱۷۹,۵۱۲/۳۱	۵۲,۶۴۴/۲۸	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۲۳۶,۱۷۹/۶۹	۷۹,۶۹۷/۳۱	۱۲۳,۰۸۸/۰۷	دهک هفتم
۳۳۸,۶۲۱/۶۱	۱۱۶,۸۵۲/۵۹	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هشتم
۵۵۴,۴۵۱/۲۰	۲۰۴,۸۹۷/۵۳	۲۸۸,۴۲۵/۲۶	دهک نهم
۵,۸۱۹,۷۴۳/۰۸	۴۳۵,۱۰۴/۴۵	۴,۱۲۲,۴۰۱/۳۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اردیبهشت ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵,۸۱۹,۷۴۳/۰۸ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۴,۱۲۲,۴۰۱/۳۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۴۳۵,۱۰۴/۴۵ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۴۱ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۵۹ درصدی خطاهای رخ داده در اردیبهشت ۱۴۰۰ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۹۲/۴۱٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۴۸,۲۱۸,۶۷۳	۷/۵۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۲۶۹,۱۴۹,۲۹۰	۱۰۰/۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در اردیبهشت ۱۴۰۰ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

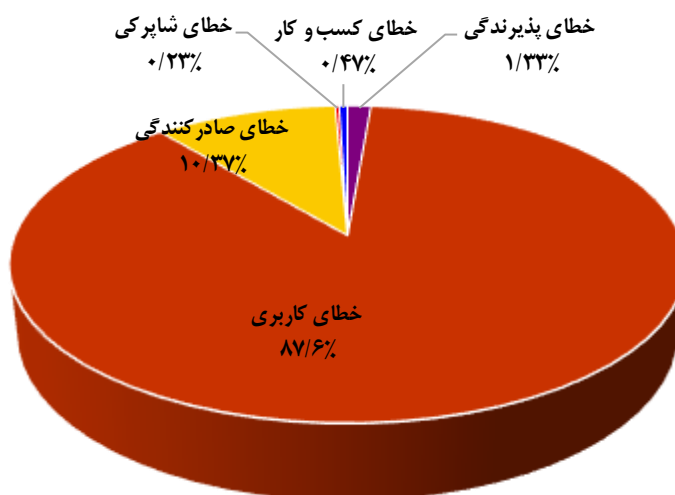
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	فروردین ۱۴۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۰۶۳,۴۴۱	۳,۲۹۹,۳۰۲	۲۱۰/۲۵٪
خطای کاربری	۲۰۳,۷۵۵,۴۷۳	۲۱۷,۴۴۳,۲۷۵	۶/۷۲٪
خطای صادرکنندگی	۲۲,۴۱۷,۳۲۷	۲۵,۷۳۵,۵۷۸	۱۴/۸۰٪
خطای شاپرکی	۴۵۷,۹۶۱	۵۷۶,۱۶۴	۲۵/۸۱٪
خطای کسب و کار	۹۴۱,۷۱۸	۱,۱۶۴,۳۵۴	۲۳/۶۴٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۲۸,۶۳۵,۹۲۰	۲۴۸,۲۱۸,۶۷۳	۸/۵۷٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲,۸۱۷,۹۶۴,۳۷۴	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۷/۲۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۰۴۶,۶۰۰,۲۹۴	۳,۲۶۹,۱۴۹,۲۹۰	۷/۳۰٪

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اردیبهشت ۱۴۰۰

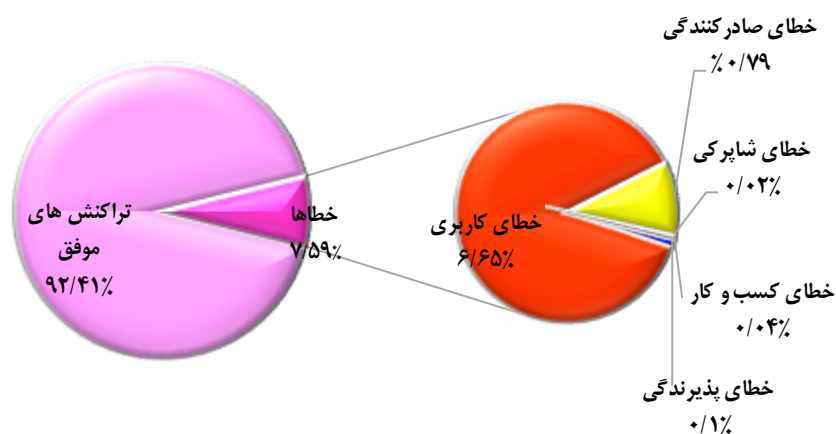
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۶۰ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - اردیبهشت ۱۴۰۰

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش های موفق	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۰٪
	خطای کاربری	۶/۶۵٪
	خطای صادرکنندگی	۰/۷۹٪
	خطای شاپرکی	۰/۰۲٪
	خطای کسب و کار	۰/۰۴٪
	تعداد کل تراکنش ها	۳,۲۶۹,۱۴۹,۲۹۰
		۹۲/۴۱٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - اردیبهشت ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۳ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت ۱۳۹۹ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها فروردین ۱۴۰۰	سهم از کل تراکنش‌ها اردیبهشت ۱۴۰۰	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪	۰/۰۶۶٪
خطای کاربری	۶/۶۹٪	۶/۶۵٪	-۰/۰۳۷٪
خطای صادرکنندگی	۰/۷۴٪	۰/۷۹٪	۰/۰۵۱٪
خطای شاپرکی	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰۳٪
کسب و کار	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰۵٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۵۰٪	۷/۵۹٪	۰/۰۸۸٪
موفق	۹۲/۵۰٪	۹۲/۴۱٪	-۰/۰۸۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

اردیبهشت ۱۳۹۹		فروردین ۱۴۰۰		اردیبهشت ۱۴۰۰	
تراکنش های موفق	تعداد تراکنش ها	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش
تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}	۲,۸۲۲,۴۱۶,۷۴۲	۹۸/۷۲٪	۳,۰۲۱,۷۱۹,۸۴۷	۹۹/۱۸٪	۳,۲۳۸,۳۷۳,۸۹۲
تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}	۲,۸۵۷,۱۰۹,۷۶۵	۹۹/۹۳٪	۳,۰۴۶,۱۴۲,۳۳۳	۹۹/۹۸٪	۳,۲۶۸,۵۷۳,۱۲۶
تعداد کل تراکنش	۲,۸۵۹,۰۱۹,۴۴۳	-	۳,۰۴۶,۶۰۰,۲۹۴	-	۳,۲۶۹,۱۴۹,۲۹۰

جدول ۳-۵ مبین در دسترسی بودن ۹۹/۹۸ درصدی خدمات شرکت شاپرک در اردیبهشت ۱۴۰۰ می باشد که نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۹ تغییر ۰/۰۴۹ درصدی و نسبت به فروردین ۱۴۰۰ رشد ۰/۰۰۳ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - فروردین و اردیبهشت ماه ۱۴۰۰

تغییرات	اردیبهشت ۱۴۰۰	فروردین ۱۴۰۰	تراکنش‌های ناتمام
۳/۳۶٪	۲۵۶,۶۷۴	۲۴۸,۳۲۹	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۷/۲۰٪	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۲,۸۱۷,۹۶۴,۳۷۴	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۰۳٪	۰/۰۰۸٪	۰/۰۰۹٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام اردیبهشت ماه نسبت به فروردین ماه با رشد ۳/۳۶ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۷/۲۰ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۰۳- درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

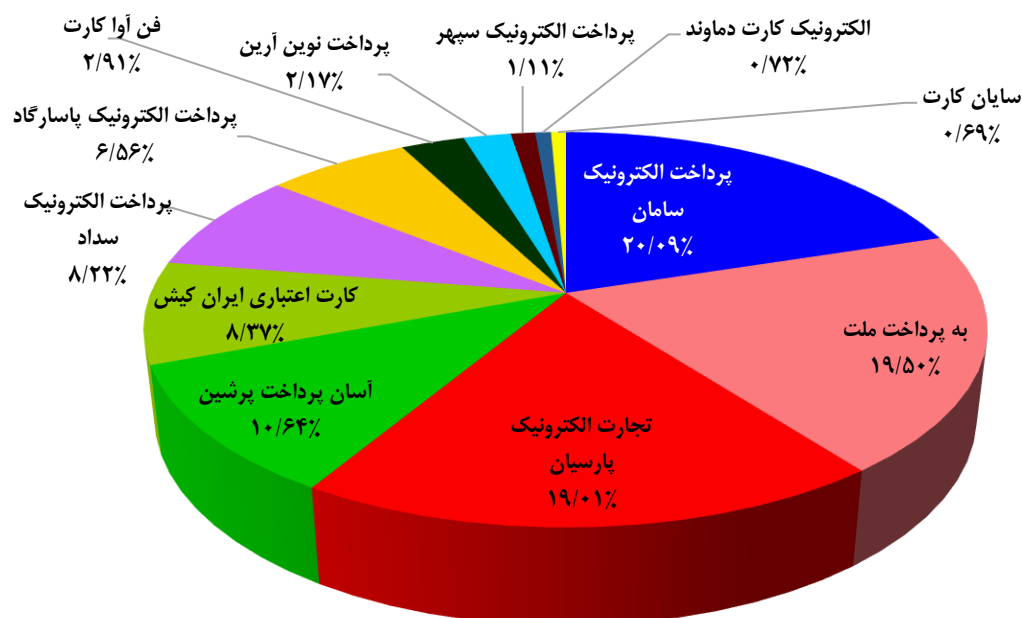
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

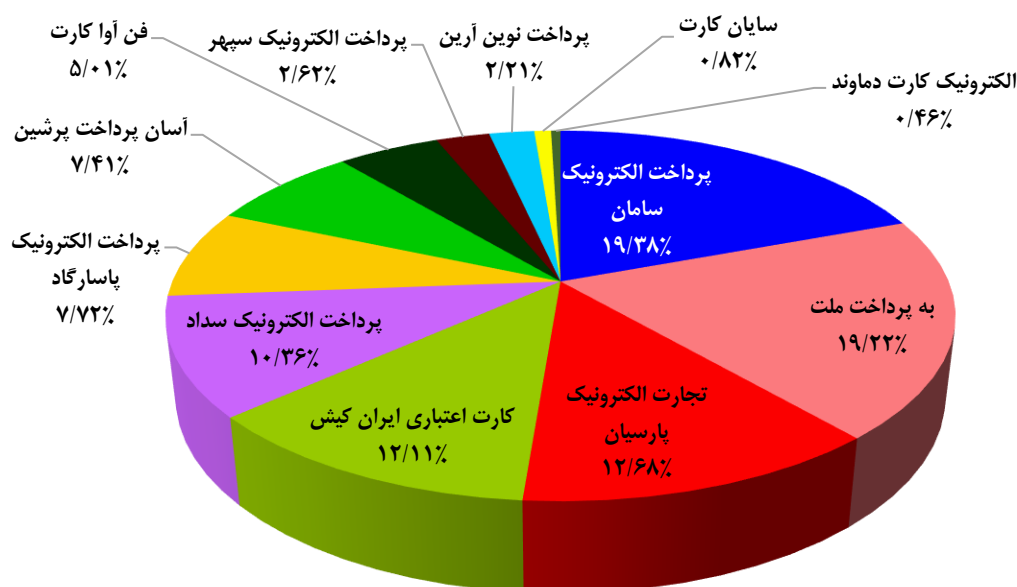
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل فوق ملاحظه می‌گردد، در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همانند ماه گذشته، هم در تعداد و هم در ارزش ریالی تراکنش‌ها از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته و به ترتیب با سهم تعدادی ۲۰/۰۹ درصد و سهم مبلغی ۱۹/۳۸ درصد رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. اختلاف هر یک از این سهم‌ها با دومین شرکت بازار - شرکت "به پرداخت ملت" - کمتر از یک درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش فروردین ماه سال گذشته حکایت از آن دارد که میزان نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی قابل توجه نبوده و جابجایی در سهم شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت مشاهده نشده است. اما هرچند نوسانات سهم مبلغی نیز ناچیز بوده اما در ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تغییر اتفاق افتاده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

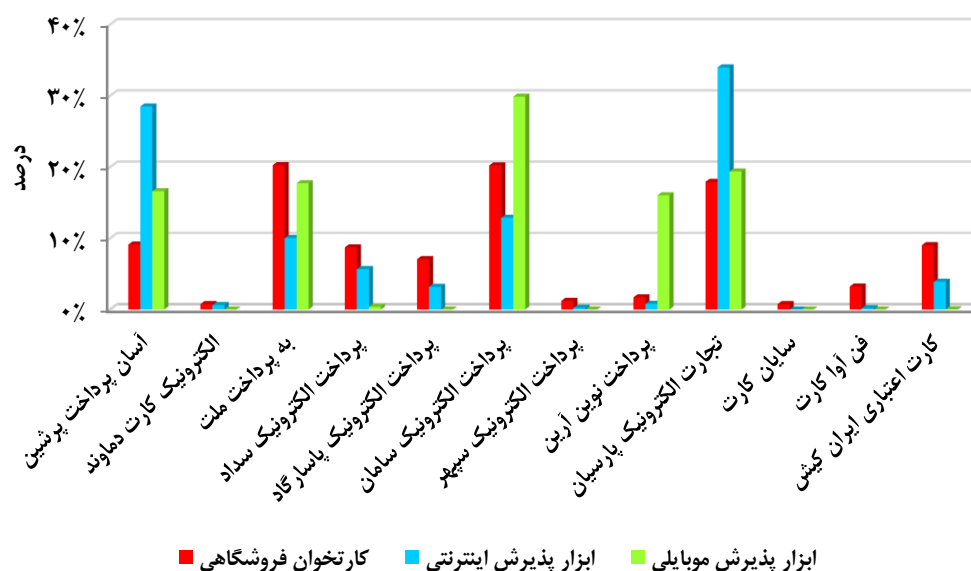
در اردیبهشت ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۵/۲۰ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب ۹۷/۳۳ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۸۷/۲۹ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش-فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۳۵٪	۹/۱۱٪	-۰/۲۴٪	۲۸/۱۲٪	۲۸/۴۹٪	۰/۳۷٪	۱۶/۸۹٪	۱۶/۶۰٪	-۰/۲۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۷٪	۰/۷۶٪	۰/۰۰٪	۰/۶۹٪	۰/۶۳٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۵۹٪	۲۰/۲۵٪	-۰/۳۴٪	۹/۱۵٪	۱۰/۰۴٪	۰/۸۹٪	۱۸/۱۰٪	۱۷/۷۲٪	-۰/۳۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۶۹٪	۸/۷۲٪	۰/۰۳٪	۵/۳۴٪	۵/۶۷٪	۰/۳۳٪	۰/۱۹٪	۰/۳۹٪	۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۷۵٪	۷/۰۷٪	۰/۳۲٪	۳/۳۵٪	۳/۱۹٪	-۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۳۰٪	۲۰/۲۲٪	-۰/۰۸٪	۱۳/۲۶٪	۱۲/۸۷٪	-۰/۳۹٪	۳۰/۹۵٪	۲۹/۸۷٪	-۱/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۹٪	۱/۲۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۹٪	۰/۲۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۳٪	۱/۷۱٪	۰/۰۸٪	۰/۷۵٪	۰/۸۰٪	۰/۰۶٪	۱۵/۷۳٪	۱۶/۰۳٪	۰/۳۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۸۷٪	۱۷/۹۲٪	۰/۰۵٪	۳۵/۶۱٪	۳۳/۹۷٪	-۱/۶۵٪	۱۸/۱۱٪	۱۹/۳۶٪	۱/۲۵٪
سایان کارت	۰/۷۲٪	۰/۷۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۱۹٪	۳/۲۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۷٪	۰/۱۹٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۹۶٪	۹/۰۳٪	۰/۰۷٪	۳/۴۵٪	۳/۹۰٪	۰/۴۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اردیبهشت ماه نسبت به ماه گذشته، رقم منفی ۰/۳۴ درصد بوده است. بالاترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با ۱/۶۵ درصد کاهش، به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" تعلق دارد. همین شرکت در ابزار پذیرش موبایلی با ۱/۲۵ درصد افزایش، نسبت به سایر شرکت‌ها بالاترین تفاضل سهم را نشان داده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰

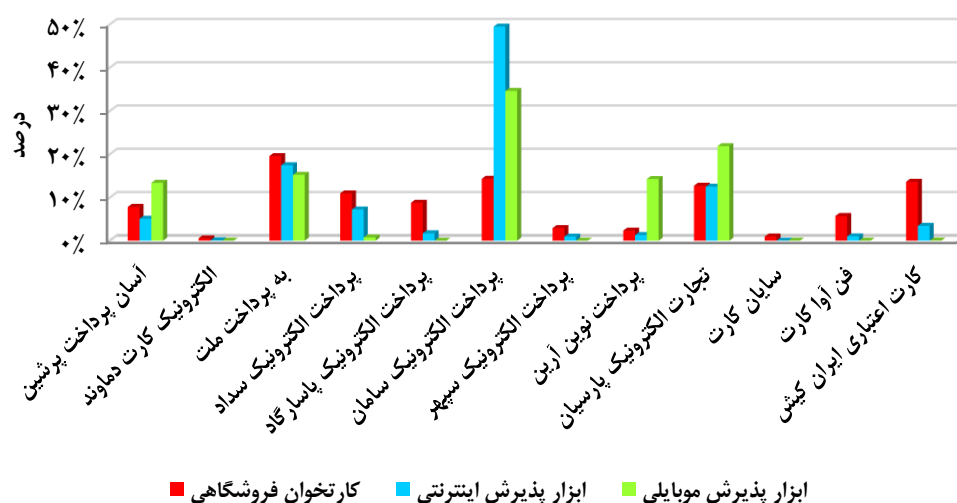
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۹/۵۳ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌های، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. از سویی دیگر شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در اردیبهشت ماه با رقمی معادل ۴۹/۴۴ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های اینترنتی را کسب نموده است. همین شرکت در ابزار پذیرش موبایلی نیز با پوشش ۳۴/۵۸ درصدی، سهم عمده‌ای از بازار مبلغی تراکنش‌های این ابزار را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۱۷٪	۷/۷۹٪	-۰/۳۷٪	۴/۵۰٪	۵/۰۵٪	۰/۵۶٪	۱۳/۵۲٪	۱۳/۳۷٪	-۰/۱۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۵٪	۰/۵۳٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۹/۵۸٪	۱۹/۵۳٪	-۰/۰۵٪	۱۶/۶۴٪	۱۷/۴۱٪	۰/۷۸٪	۱۵/۴۰٪	۱۵/۲۱٪	-۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۴۹٪	۱۰/۹۱٪	۰/۴۳٪	۵/۲۶٪	۷/۲۱٪	۱/۹۵٪	۰/۱۷٪	۰/۷۵٪	۰/۵۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۳۳٪	۸/۷۵٪	۰/۴۲٪	۲/۷۴٪	۱/۷۰٪	-۱/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۷۵٪	۱۴/۳۰٪	-۰/۴۵٪	۴۹/۸۳٪	۴۹/۴۴٪	-۰/۳۹٪	۳۶/۲۴٪	۳۴/۵۸٪	-۱/۶۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۸۳٪	۲/۹۱٪	۰/۰۸٪	۰/۷۰٪	۰/۹۴٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۲۲٪	۲/۳۳٪	۰/۱۱٪	۱/۳۶٪	۱/۳۰٪	-۰/۰۶٪	۱۳/۷۱٪	۱۴/۲۴٪	۰/۵۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۹۰٪	۱۲/۶۹٪	-۰/۲۱٪	۱۴/۹۹٪	۱۲/۴۶٪	-۲/۵۴٪	۲۰/۹۴٪	۲۱/۸۳٪	۰/۸۹٪
سایان کارت	۱/۰۱٪	۰/۹۶٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۵/۶۶٪	۵/۶۹٪	۰/۰۳٪	۱/۰۱٪	۱/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۵۱٪	۱۳/۶۰٪	۰/۰۹٪	۲/۹۰٪	۳/۴۲٪	۰/۵۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های با رقم منفی ۰/۴۵ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. همین شرکت در ابزار پذیرش موبایلی نیز با ۱/۶۵ درصد کاهش سهم، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. این شاخص در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۲/۵۴ درصدی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در اردیبهشت ۱۴۰۰ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "سایان کارت" کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش مختلف به خود اختصاص داده‌اند. به طور کلی سهم این دو شرکت از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

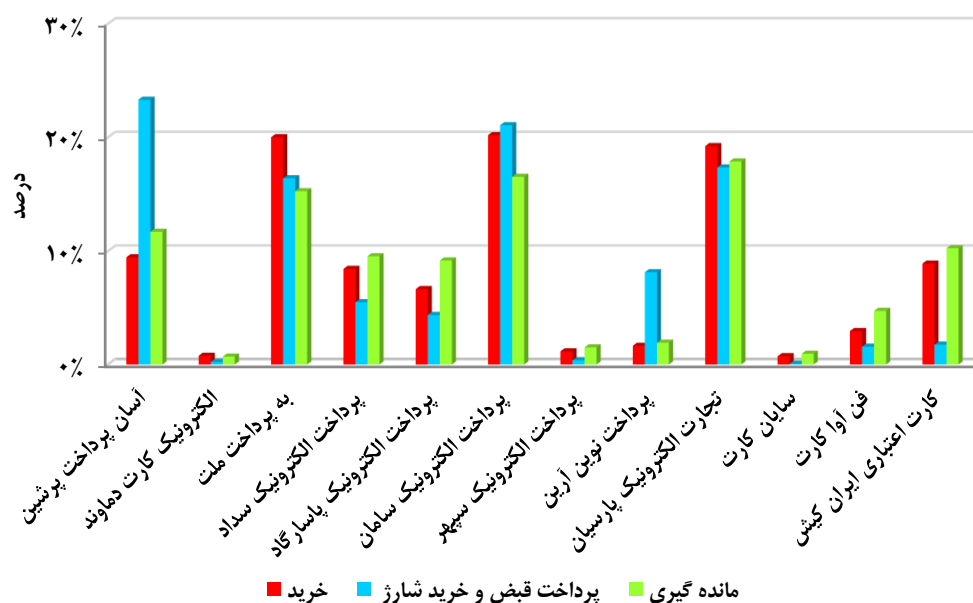
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پیشی گرفتن از شرکت "به پرداخت ملت" و با پوشش ۲۰/۱۸ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۳/۳۰ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب ۱۷/۸۷ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۵۶٪	۹/۴۴٪	-۰/۱۲٪	۲۳/۴۷٪	۲۳/۳۰٪	-۰/۱۷٪	۱۱/۶۵٪	۱۱/۶۸٪	۰/۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۸٪	۰/۷۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۷۳٪	۰/۶۹٪	-۰/۰۳٪
به پرداخت ملت	۲۰/۳۳٪	۱۹/۹۹٪	-۰/۳۴٪	۱۶/۷۶٪	۱۶/۳۸٪	-۰/۳۸٪	۱۵/۱۸٪	۱۵/۲۵٪	۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۳۸٪	۸/۴۱٪	۰/۰۳٪	۴/۹۹٪	۵/۴۸٪	۰/۴۹٪	۹/۶۶٪	۹/۵۲٪	-۰/۱۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۳۴٪	۶/۶۳٪	۰/۲۹٪	۴/۱۸٪	۴/۳۵٪	۰/۱۷٪	۸/۹۳٪	۹/۱۶٪	۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۳۱٪	۲۰/۱۸٪	-۰/۱۳٪	۲۱/۹۴٪	۲۱/۰۶٪	-۰/۸۹٪	۱۶/۶۹٪	۱۶/۵۲٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۳٪	۱/۱۶٪	۰/۰۳٪	۰/۳۶٪	۰/۳۷٪	۰/۰۲٪	۱/۴۹٪	۱/۵۱٪	۰/۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۱/۵۷٪	۱/۶۴٪	۰/۰۸٪	۸/۱۰٪	۸/۱۲٪	۰/۰۲٪	۱/۸۲٪	۱/۹۲٪	۰/۱۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۹/۲۲٪	۱۹/۲۲٪	۰/۰۰٪	۱۶/۸۰٪	۱۷/۳۴٪	۰/۵۴٪	۱۷/۸۲٪	۱۷/۸۷٪	۰/۰۴٪
سایان کارت	۰/۶۹٪	۰/۷۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۳٪	۰/۹۳٪	۰/۹۵٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۲/۹۰٪	۲/۹۴٪	۰/۰۵٪	۱/۴۸٪	۱/۵۷٪	۰/۰۹٪	۴/۸۸٪	۴/۷۲٪	-۰/۱۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۷۹٪	۸/۸۸٪	۰/۰۸٪	۱/۶۶٪	۱/۷۴٪	۰/۰۹٪	۱۰/۲۰٪	۱۰/۲۳٪	۰/۰۳٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه اردیبهشت نسبت به فروردین ماه در شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۰/۳۴ درصدی مشاهده می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کاهش ۰/۸۹ درصدی تجربه کرده و بالاترین تفاضل را در سهم تعدادی این تراکنش‌ها به خود اختصاص داده است. در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با رقم مثبت ۰/۲۲ درصد بیشترین اختلاف سهم تعدادی را کسب نموده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۵-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۴۰۰

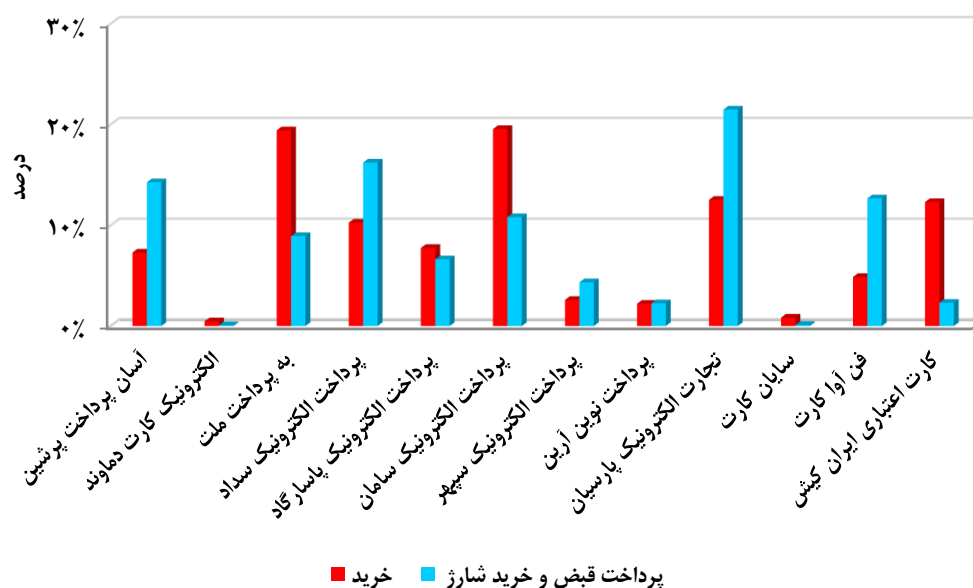
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اردیبهشت ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همانند ماه پیشین با پوشش ۱۹/۵۳ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با سهم مبلغی ۲۱/۴۷ درصد همچنان بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
۷/۵۸٪	۷/۳۹٪	-۰/۲۹٪	۱۱/۶۵٪	۱۴/۲۵٪	۲/۶۱٪	۲/۶۱٪	۱۴/۲۵٪	۲/۶۱٪
۰/۴۹٪	۰/۴۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۴۹٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪
۱۹/۴۱٪	۱۹/۴۱٪	۰/۰۰٪	۷/۲۴٪	۸/۹۱٪	۱/۶۷٪	۱۹/۴۱٪	۸/۹۱٪	۱/۶۷٪
۹/۷۵٪	۱۰/۲۵٪	-۰/۵۱٪	۸/۶۵٪	۱۶/۳۱٪	۷/۵۶٪	۹/۷۵٪	۱۶/۳۱٪	۷/۵۶٪
۷/۵۷٪	۷/۷۴٪	۰/۱۷٪	۵/۰۶٪	۶/۶۱٪	۱/۵۵٪	۷/۵۷٪	۶/۶۱٪	۱/۵۵٪
۲۰/۰۰٪	۱۹/۵۳٪	-۰/۴۶٪	۹/۱۹٪	۱۰/۸۰٪	۱/۶۱٪	۲۰/۰۰٪	۱۰/۸۰٪	۱/۶۱٪
۲/۴۹٪	۲/۵۹٪	۰/۱۰٪	۳/۸۱٪	۴/۳۴٪	۰/۵۳٪	۲/۴۹٪	۴/۳۴٪	۰/۵۳٪
۲/۱۳٪	۲/۲۱٪	۰/۰۸٪	۱/۹۸٪	۲/۲۵٪	۰/۲۷٪	۲/۱۳٪	۲/۲۵٪	۰/۲۷٪
۱۲/۶۳٪	۱۲/۵۱٪	-۰/۱۱٪	۴۰/۱۷٪	۲۱/۴۷٪	-۱۸/۷۱٪	۱۲/۶۳٪	۲۱/۴۷٪	-۱۸/۷۱٪
۰/۸۸٪	۰/۸۳٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۱۱٪	۰/۰۵٪	۰/۸۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۵٪
۴/۸۷٪	۴/۸۷٪	۰/۰۰٪	۱۰/۵۰٪	۱۲/۶۶٪	۲/۱۷٪	۴/۸۷٪	۱۲/۶۶٪	۲/۱۷٪
۱۲/۲۰٪	۱۲/۲۹٪	۰/۰۹٪	۱/۶۳٪	۲/۳۰٪	۰/۶۷٪	۱۲/۲۰٪	۲/۳۰٪	۰/۶۷٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در فروردین ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۰/۵۱ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با کاهش چشم‌گیر ۱۸/۷۱ درصدی، در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" مشاهده می‌شود. هر چند سهم تعدادی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ این شرکت با رقمی برابر با ۰/۵۴ درصد افزایش مواجه شده است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در اردیبهشت ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "سایان کارت" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰ را منعکس نموده است.

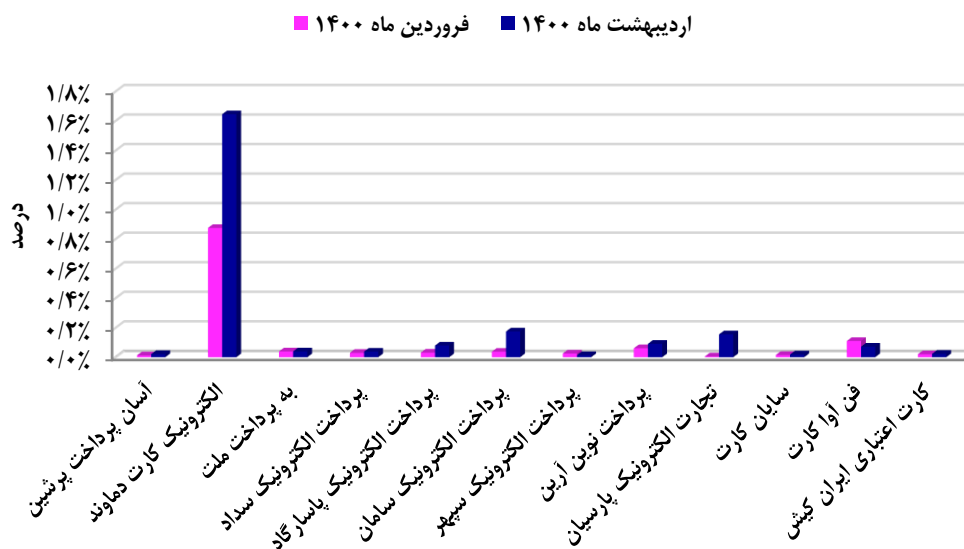
جدول ۴-۵- مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	فروردین	اردیبهشت	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۱۲٪	۰/۰۲۱٪	۰/۰۰۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۸۷۵٪	۱/۶۴۵٪	۰/۷۶۹٪
به پرداخت ملت	۰/۰۳۹٪	۰/۰۳۹٪	۰/۰۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۲۹٪	۰/۰۳۸٪	۰/۰۰۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۳۱٪	۰/۰۷۹٪	۰/۰۴۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۳۷٪	۰/۱۷۴٪	۰/۱۳۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۲۵٪	۰/۰۱۴٪	-۰/۰۱۰٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۶۱٪	۰/۰۹۱٪	۰/۰۳۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۰۵٪	۰/۱۵۵٪	۰/۱۵۰٪
سایان کارت	۰/۰۱۵٪	۰/۰۱۸٪	۰/۰۰۴٪
فن آوا کارت	۰/۱۱۰٪	۰/۰۷۲٪	-۰/۰۳۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۲۰٪	۰/۰۲۳٪	۰/۰۰۳٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه اردیبهشت شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقمی برابر با ۰/۰۱۴ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۱/۶۴۵ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد افزایشی برخی از شرکت‌ها به ویژه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" سبب افزایش چشم‌گیر ۲۱۱ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با کاهشی برابر با ۰/۰۳۸ درصد در شرکت "فن آوا کارت" رخ داده است. همچنین شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با رقم ۰/۷۶۹ درصد افزایش، بیشترین افزایش درصدی را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۷-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای اردیبهشت ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- اردیبهشت ۱۴۰۰

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۹	۸۳	۲۸	۸۱۲	۱۷	۲۷۶	۰	۰
۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۰	۴۱۰	۱۰	۱۰۱	۱۸	۳۱۴	۰	۰
۹	۷۶	۶	۳۲	۰	۰	۰	۰
۷	۵۰	۳	۱۰	۰	۰	۰	۰
۲۰	۴۰۹	۱۳	۱۶۶	۳۰	۸۹۲	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲	۳	۱	۱	۱۶	۲۵۷	۰	۰
۱۸	۳۳۱	۳۴	۱,۱۵۴	۱۹	۳۷۵	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	۸۱	۴	۱۵	۰	۰	۰	۰
-	۱,۴۴۷	-	۲,۲۹۱	-	۲,۱۱۴	-	-

در اردیبهشت ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۴۷ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۲۹۱ و ۲,۱۱۴ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "پرداخت الکترونیک

سامان" و "به پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در اردیبهشت ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی	
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت
شاخص H-H	۱,۴۵۹	۱,۴۴۷	-۱۲	۲,۳۷۲	۲,۲۹۱	-۸۱	۲,۱۴۶	۲,۱۱۴
								-۳۲

در ماه اردیبهشت شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در تمامی ابزار پذیرش کاهش یافته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر کم شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای اردیبهشت ۱۴۰۰ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- اردیبهشت ۱۴۰۰

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
آسان پرداخت پرشین	۹	۸۹	۲۳	۵۴۳	۱۲	۱۳۶
الکترونیک کارت دماوند	۱	۱	۰	۰	۱	۰
به پرداخت ملت	۲۰	۴۰۰	۱۶	۲۶۸	۱۵	۲۳۲
پرداخت الکترونیک سداد	۸	۷۱	۵	۳۰	۱۰	۹۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷	۴۴	۴	۱۹	۹	۸۴
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰	۴۰۷	۲۱	۴۴۳	۱۷	۲۷۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۱	۱	۰	۰	۲	۲
پرداخت نوین آراین	۲	۳	۸	۶۶	۲	۴
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۹	۳۶۹	۱۷	۳۰۱	۱۸	۳۱۹
سایان کارت	۱	۱	۰	۰	۱	۱
فن آوا کارت	۳	۹	۲	۲	۵	۲۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹	۷۹	۲	۳	۱۰	۱۰۵
جمع	-	۱,۴۷۳	-	۱,۶۷۶	-	۱,۲۷۰

در اردیبهشت ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۴۷۳، ۱,۶۷۶ و ۱,۲۷۰ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های همه‌ی سرویس‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه اردیبهشت ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۱۰-۴ ارائه شده است.

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

HHI		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری	
		فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۸۸	۱,۴۷۳	-۱۵	۱,۷۰۸	۱,۶۷۶	-۳۲	۱,۲۷۰
							-۱

در ماه اردیبهشت شاخص هرفیندال-هیرشمن بازار تمامی سرویس‌ها نسبت به ماه گذشته کاهش داشته است. تغییرات این شاخص در هر سه نوع سرویس حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالارفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارخوان-های فروشگاه‌ها، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارخوان فروشگاه‌ها توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

در اردیبهشت ماه ۰/۰۷ درصد بر تعداد کارخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم بازار ۱۵/۵۸ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با سهم بازار ۳۴/۹۱ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارخوان‌های فروشگاه‌ها خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده

از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به پرداخت ملت" با رشد مثبت روبه‌رو بوده است و همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۹۷ درصد در اختیار دارد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۷۷٪	۶/۷۲٪	-۰/۰۵٪	۳۴/۹۳٪	۳۴/۹۱٪	-۰/۰۲٪	۳/۴۷٪	۳/۴۳٪	-۰/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۶٪	۰/۵۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۹۶٪	۱۲/۰۲٪	۰/۰۶٪	۲/۸۵٪	۲/۸۶٪	۰/۰۱٪	۹۵/۹۳٪	۹۵/۹۷٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۹۸٪	۹/۰۱٪	۰/۰۳٪	۳/۴۵٪	۳/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۹۳٪	۱۲/۴۱٪	-۰/۵۲٪	۱۲/۱۲٪	۱۲/۱۹٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۰۶٪	۱۲/۱۶٪	۰/۱۰٪	۷/۶۶٪	۷/۶۱٪	-۰/۰۵٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۸٪	۲/۲۰٪	۰/۰۲٪	۷/۵۲٪	۷/۶۹٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۳/۲۳٪	۳/۳۵٪	۰/۱۲٪	۹/۵۹٪	۹/۴۶٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۲۹٪	۱۵/۵۸٪	۰/۲۹٪	۶/۷۵٪	۶/۶۵٪	-۰/۱۰٪	۰/۳۶٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۲/۹۰٪	۲/۸۶٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۸/۹۱٪	۸/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۲۳٪	۱۴/۱۷٪	-۰/۰۶٪	۱۴/۹۶٪	۱۴/۹۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با ۰/۵۲ درصد کاهش، بیشترین اختلاف سهم را در تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های نسبت به فروردین ماه رقم زده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در ابزار پذیرش اینترنتی بیشترین تغییر سهم را با ۰/۱۷ درصد افزایش نشان داده است. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب با افزایش و کاهش ۰/۰۴ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهند.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در

این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۸۰ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم ۲۱/۷۰ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۶۷/۷۹ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۵۰٪	۷/۴۱٪	-۰/۰۹٪	۱۵/۰۱٪	۱۴/۹۰٪	-۰/۱۱٪	۲/۹۲٪	۲/۹۹٪	۰/۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۴٪	۰/۶۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۱۶٪	۱۱/۹۸٪	-۰/۱۷٪	۱۰/۵۲٪	۱۱/۰۸٪	-۰/۵۶٪	۶۸/۸۴٪	۶۷/۷۹٪	-۱/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۶۶٪	۹/۶۴٪	-۰/۰۱٪	۳/۱۲٪	۳/۵۴٪	۰/۴۱٪	۱/۱۷٪	۱/۱۶٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۲۰٪	۱۲/۵۰٪	۰/۳۱٪	۲۳/۶۵٪	۲۱/۷۰٪	-۱/۹۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۲۹٪	۱۴/۲۱٪	-۰/۰۸٪	۱۶/۰۴٪	۱۴/۲۸٪	-۱/۷۷٪	۱۳/۶۳٪	۱۴/۸۵٪	۱/۲۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۶۷٪	۲/۶۶٪	-۰/۰۱٪	۶/۹۱٪	۷/۰۳٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آربین	۳/۱۶٪	۳/۲۸٪	۰/۱۲٪	۰/۵۵٪	۰/۵۴٪	-۰/۰۱٪	۱۱/۰۰٪	۱۰/۹۰٪	-۰/۱۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۹۱٪	۱۴/۸۰٪	-۰/۱۱٪	۱۳/۶۸٪	۱۳/۴۴٪	-۰/۲۳٪	۱/۸۵٪	۱/۷۴٪	-۰/۱۱٪
سایان کارت	۱/۴۶٪	۱/۶۲٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۵۷٪	۷/۴۵٪	-۰/۱۲٪	۰/۲۳٪	۰/۳۲٪	۰/۰۹٪	۰/۱۹٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۸۰٪	۱۳/۸۰٪	۰/۰۰٪	۱۰/۲۶٪	۱۳/۱۴٪	۲/۸۸٪	۰/۳۹٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با افزایش ۰/۳۱ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" نیز با افزایش ۲/۸۸ درصدی بالاترین تفاضل را در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی رقم زده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز با افزایش ۱/۲۲ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در اردیبهشت ماه نزدیک به ۹۰ درصد بوده که در حدود ۸۶ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

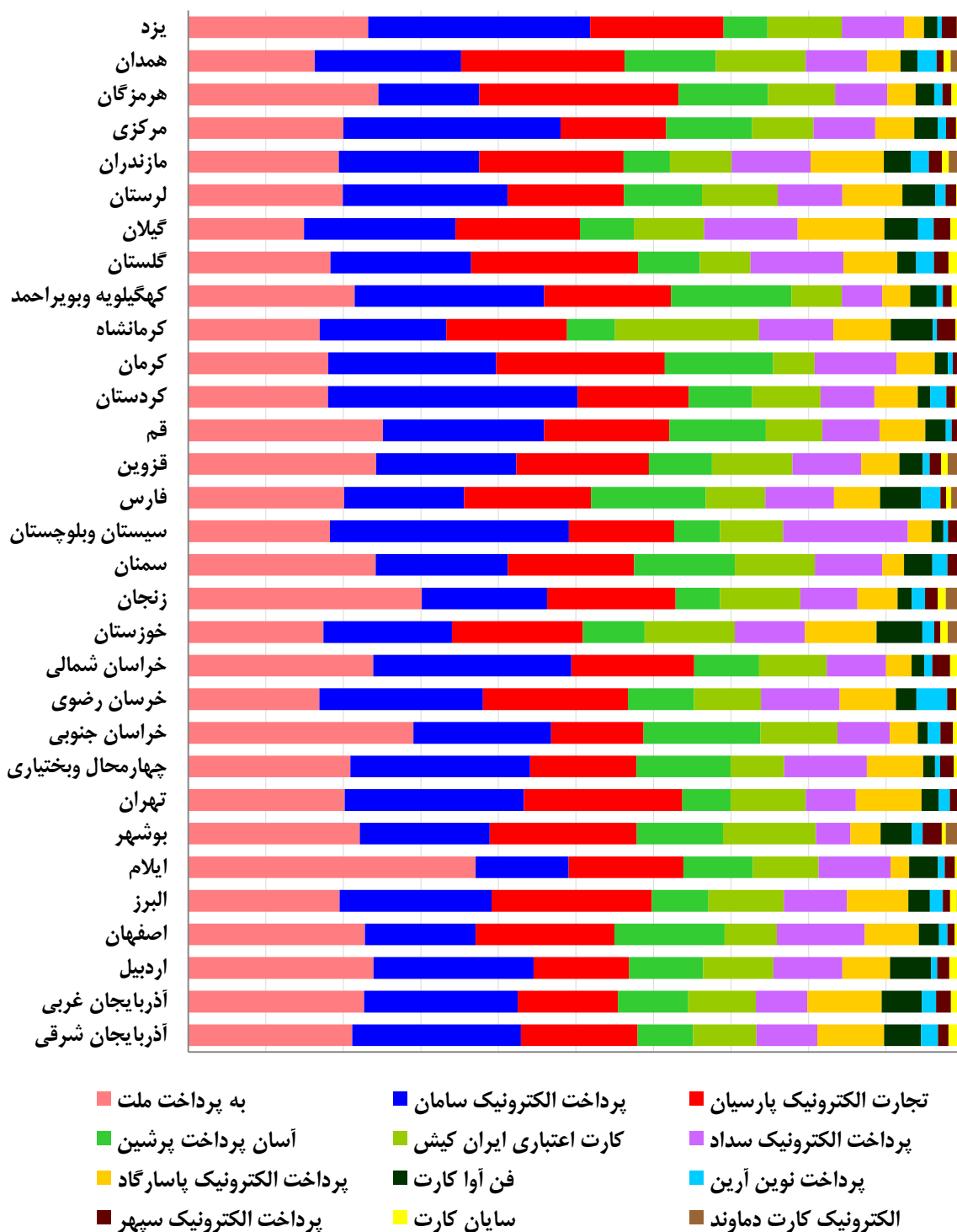
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در اردیبهشت ماه در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نمایند.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - اردیبهشت ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۷/۱۶٪	۰/۴۱٪	۲۱/۱۴٪	۷/۸۴٪	۸/۶۳٪	۲۱/۷۷٪	۱/۳۵٪	۲/۱۸٪	۱۵/۰۴٪	۱/۵۴٪	۴/۷۶٪	۸/۱۷٪
آذربایجان غربی	۹/۰۴٪	۰/۶۴٪	۲۲/۶۹٪	۶/۶۴٪	۹/۵۸٪	۱۹/۸۱٪	۱/۹۰٪	۱/۸۵٪	۱۲/۹۳٪	۰/۹۹٪	۵/۱۹٪	۸/۷۳٪
اردبیل	۹/۵۳٪	۰/۷۱٪	۲۳/۸۹٪	۸/۸۹٪	۶/۱۵٪	۲۰/۶۵٪	۱/۵۷٪	۰/۸۲٪	۱۲/۳۱٪	۱/۱۲٪	۵/۲۵٪	۹/۰۹٪
اصفهان	۱۴/۲۱٪	۰/۷۲٪	۲۲/۷۹٪	۱۱/۳۴٪	۶/۹۷٪	۱۴/۲۷٪	۰/۹۳٪	۱/۰۷٪	۱۷/۸۹٪	۰/۴۴٪	۲/۶۱٪	۶/۷۶٪
البرز	۷/۲۷٪	۰/۸۸٪	۱۹/۵۳٪	۸/۱۵٪	۷/۹۱٪	۱۹/۶۰٪	۰/۹۱٪	۱/۶۸٪	۲۰/۶۷٪	۰/۸۸٪	۲/۷۹٪	۹/۷۳٪
ایلام	۸/۹۸٪	۰/۰۱٪	۳۷/۰۸٪	۹/۲۹٪	۲/۳۹٪	۱۱/۹۸٪	۱/۳۱٪	۰/۸۸٪	۱۴/۷۹٪	۱/۱۰٪	۳/۷۳٪	۸/۴۷٪
بوشهر	۱۱/۱۲٪	۲/۳۱٪	۲۲/۱۴٪	۴/۴۴٪	۳/۹۰٪	۱۶/۷۴٪	۲/۴۹٪	۱/۳۷٪	۱۸/۹۵٪	۰/۵۰٪	۴/۰۵٪	۱۲/۰۰٪
تهران	۶/۲۳٪	۰/۳۳٪	۲۰/۱۹٪	۶/۴۵٪	۸/۴۹٪	۲۳/۱۰٪	۰/۹۳٪	۱/۴۵٪	۲۰/۴۳٪	۰/۵۲٪	۲/۲۰٪	۹/۶۸٪
چهارمحال و بختیاری	۱۲/۱۲٪	۰/۳۲٪	۲۰/۹۰٪	۱۰/۷۰٪	۷/۲۴٪	۲۳/۱۹٪	۱/۷۸٪	۰/۶۷٪	۱۳/۷۴٪	۰/۹۲٪	۱/۵۳٪	۶/۹۰٪
خراسان جنوبی	۱۵/۰۷٪	۰/۴۷٪	۲۹/۰۴٪	۶/۷۳٪	۳/۶۰٪	۱۷/۷۶٪	۱/۶۲٪	۱/۶۲٪	۱۱/۹۳٪	۰/۹۰٪	۱/۳۰٪	۹/۹۶٪
خراسان رضوی	۸/۵۴٪	۰/۴۵٪	۱۶/۹۳٪	۱۰/۱۶٪	۷/۲۶٪	۲۱/۰۷٪	۱/۱۵٪	۳/۹۶٪	۱۸/۶۹٪	۰/۵۱٪	۲/۶۳٪	۸/۶۴٪
خراسان شمالی	۸/۳۷٪	۰/۷۶٪	۲۳/۸۵٪	۷/۶۵٪	۳/۳۲٪	۲۵/۵۴٪	۲/۲۹٪	۱/۰۵٪	۱۵/۸۶٪	۰/۹۸٪	۱/۶۲٪	۸/۷۲٪
خوزستان	۷/۹۳٪	۲/۰۵٪	۱۷/۴۲٪	۹/۰۴٪	۹/۲۵٪	۱۶/۵۹٪	۰/۸۰٪	۱/۵۳٪	۱۶/۸۹٪	۰/۹۵٪	۵/۸۹٪	۱۱/۶۶٪
زنجان	۵/۷۳٪	۲/۳۱٪	۳۰/۱۰٪	۷/۳۷٪	۵/۱۸٪	۱۶/۱۷٪	۱/۶۴٪	۱/۷۰٪	۱۶/۵۸٪	۱/۰۱٪	۱/۸۶٪	۱۰/۳۴٪
سمنان	۱۳/۰۳٪	۰/۰۰٪	۲۴/۱۷٪	۸/۶۹٪	۲/۸۲٪	۱۷/۰۴٪	۱/۲۶٪	۱/۹۲٪	۱۶/۲۸٪	۰/۸۴٪	۳/۶۶٪	۱۰/۳۱٪
سیستان و بلوچستان	۵/۸۸٪	۰/۰۰٪	۱۸/۲۸٪	۱۶/۱۱٪	۳/۰۶٪	۳۰/۸۲٪	۱/۴۳٪	۰/۶۱٪	۱۳/۵۹٪	۰/۵۹٪	۱/۵۰٪	۸/۱۳٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
فارس	۱۴/۸۰٪	۱/۶۰٪	۲۰/۱۰٪	۸/۸۶٪	۵/۹۳٪	۱۵/۴۸٪	۰/۷۲٪	۲/۵۰٪	۱۶/۳۶٪	۰/۶۷٪	۵/۲۸٪	۷/۶۸٪
قزوین	۸/۱۴٪	۲/۰۵٪	۲۴/۲۵٪	۸/۸۴٪	۴/۹۲٪	۱۸/۰۷٪	۱/۴۸٪	۰/۹۰٪	۱۷/۰۹٪	۰/۸۵٪	۳/۰۲٪	۱۰/۴۰٪
قم	۱۲/۴۲٪	۰/۰۰٪	۲۵/۱۰٪	۷/۳۸٪	۵/۸۹٪	۲۰/۸۱٪	۰/۸۱٪	۰/۷۸٪	۱۶/۱۶٪	۰/۷۰٪	۲/۶۵٪	۷/۳۱٪
کردستان	۸/۱۸٪	۰/۴۶٪	۱۸/۰۱٪	۶/۹۵٪	۵/۶۱٪	۳۲/۱۸٪	۱/۱۳٪	۲/۰۷٪	۱۴/۳۴٪	۰/۶۳٪	۱/۶۰٪	۸/۸۴٪
کرمان	۱۳/۹۶٪	۰/۱۱٪	۱۸/۰۴٪	۱۰/۵۶٪	۴/۹۲٪	۲۱/۶۷٪	۰/۷۸٪	۰/۶۲٪	۲۱/۷۷٪	۰/۵۰٪	۱/۷۲٪	۵/۳۶٪
کرمانشاه	۶/۱۹٪	۰/۰۴٪	۱۶/۹۳٪	۹/۶۲٪	۷/۳۸٪	۱۶/۳۴٪	۲/۳۸٪	۰/۵۳٪	۱۵/۵۸٪	۱/۰۱٪	۵/۴۳٪	۱۸/۵۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۵/۵۴٪	۰/۲۰٪	۲۱/۴۷٪	۵/۱۸٪	۳/۶۲٪	۲۴/۴۳٪	۱/۱۸٪	۰/۸۰٪	۱۶/۳۶٪	۱/۳۲٪	۳/۴۰٪	۶/۵۰٪
گلستان	۷/۹۶٪	۰/۷۰٪	۱۸/۳۲٪	۱۲/۰۱٪	۶/۹۳٪	۱۸/۱۴٪	۱/۸۶٪	۲/۲۹٪	۲۱/۵۵٪	۱/۲۶٪	۲/۴۴٪	۶/۵۳٪
گیلان	۶/۹۵٪	۰/۶۰٪	۱۴/۹۱٪	۱۲/۰۶٪	۱۱/۱۷٪	۱۹/۵۵٪	۲/۱۶٪	۲/۰۲٪	۱۶/۰۶٪	۱/۰۹٪	۴/۳۵٪	۹/۰۶٪
لرستان	۱۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۱۹/۹۳٪	۸/۳۲٪	۷/۷۷٪	۲۱/۲۴٪	۱/۴۱٪	۱/۳۱٪	۱۵/۰۲٪	۰/۹۴٪	۴/۲۳٪	۹/۷۹٪
مازندران	۵/۹۷٪	۱/۹۰٪	۱۹/۴۲٪	۱۰/۱۹٪	۹/۴۵٪	۱۸/۰۸٪	۱/۶۷٪	۲/۳۴٪	۱۸/۶۵٪	۰/۹۰٪	۳/۴۶٪	۷/۹۷٪
مرکزی	۱۱/۰۹٪	۰/۰۴٪	۲۰/۰۱٪	۷/۹۴٪	۵/۰۶٪	۲۸/۰۱٪	۱/۲۷٪	۱/۱۰٪	۱۳/۶۲٪	۰/۹۴٪	۳/۰۰٪	۷/۹۲٪
هرمزگان	۱۱/۵۴٪	۰/۶۸٪	۲۴/۵۲٪	۶/۷۳٪	۳/۶۵٪	۱۲/۹۹٪	۱/۱۶٪	۱/۰۹٪	۲۵/۷۲٪	۰/۸۸٪	۲/۳۹٪	۸/۶۶٪
همدان	۱۱/۷۵٪	۱/۶۶٪	۱۶/۳۲٪	۷/۹۱٪	۴/۳۱٪	۱۸/۸۷٪	۰/۸۹٪	۲/۴۷٪	۲۱/۰۷٪	۰/۹۲٪	۲/۲۰٪	۱۱/۶۴٪
یزد	۵/۶۵٪	۰/۳۴٪	۲۳/۱۸٪	۸/۰۲٪	۲/۵۶٪	۲۸/۶۴٪	۱/۹۶٪	۰/۵۶٪	۱۷/۲۳٪	۰/۵۲٪	۱/۷۴٪	۹/۵۹٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ در شکل ۸-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ها به تفکیک استان‌ها - اردیبهشت ۱۴۰۰

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

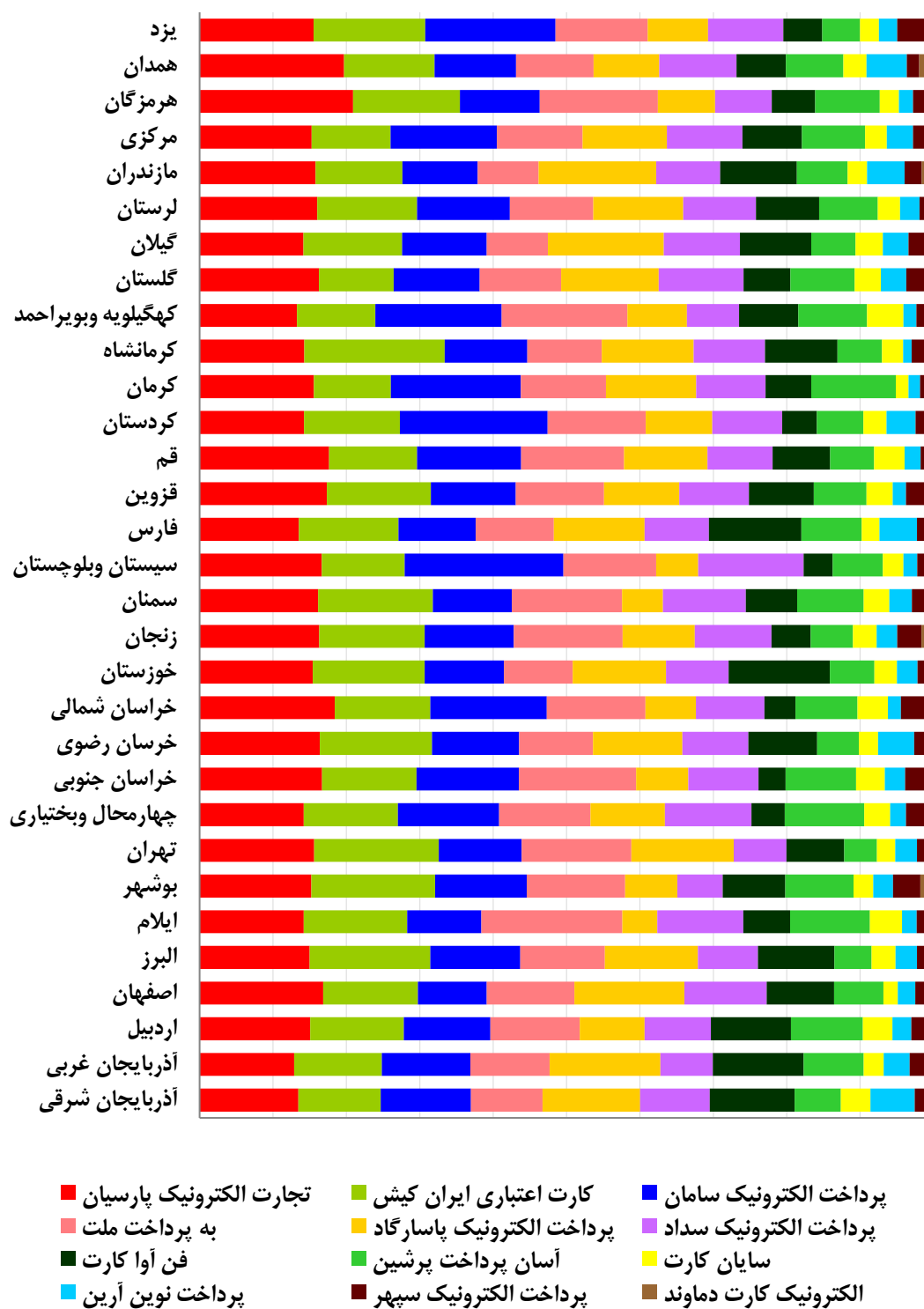
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای اردیبهشت ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسین"، "کارت اعتباری ایران کیش" و "تجارت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - اردیبهشت ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۶/۲۹٪	۰/۲۶٪	۹/۷۴٪	۹/۴۷٪	۱۳/۳۱٪	۱۲/۳۰٪	۲/۲۹٪	۶/۰۴٪	۱۳/۴۶٪	۴/۰۵٪	۱۱/۵۷٪	۱۱/۲۲٪
آذربایجان غربی	۸/۱۶٪	۰/۳۶٪	۱۰/۸۲٪	۷/۱۵٪	۱۵/۰۷٪	۱۲/۰۷٪	۲/۸۷٪	۳/۵۴٪	۱۲/۸۸٪	۲/۷۴٪	۱۲/۳۹٪	۱۱/۹۳٪
اردبیل	۹/۸۱٪	۰/۵۴٪	۱۲/۱۵٪	۹/۰۴٪	۸/۸۳٪	۱۱/۸۲٪	۲/۴۶٪	۲/۵۸٪	۱۵/۰۸٪	۴/۰۲٪	۱۰/۹۲٪	۱۲/۷۳٪
اصفهان	۶/۷۰٪	۰/۴۳٪	۱۱/۹۵٪	۱۱/۲۵٪	۱۴/۹۷٪	۹/۳۹٪	۲/۰۵٪	۲/۳۸٪	۱۶/۸۳٪	۱/۹۵٪	۹/۱۸٪	۱۲/۹۱٪
البرز	۵/۰۴٪	۰/۴۵٪	۱۱/۵۰٪	۸/۲۰٪	۱۲/۶۹٪	۱۲/۲۸٪	۱/۷۸٪	۲/۹۳٪	۱۵/۰۱٪	۳/۲۹٪	۱۰/۴۱٪	۱۶/۴۳٪
ایلام	۱۰/۸۸٪	۰/۰۴٪	۱۹/۲۴٪	۱۱/۶۹٪	۴/۷۶٪	۱۰/۱۰٪	۲/۲۴٪	۱/۹۹٪	۱۴/۱۷٪	۴/۳۸٪	۶/۴۰٪	۱۴/۱۰٪
بوشهر	۹/۳۳٪	۱/۷۹٪	۱۳/۴۳٪	۶/۲۲٪	۷/۰۷٪	۱۲/۴۹٪	۳/۷۲٪	۲/۶۸٪	۱۵/۲۱٪	۲/۶۹٪	۸/۵۰٪	۱۶/۸۸٪
تهران	۴/۴۷٪	۰/۲۶٪	۱۴/۹۲٪	۷/۱۹٪	۱۳/۹۷٪	۱۱/۳۱٪	۱/۹۶٪	۲/۹۸٪	۱۵/۶۳٪	۲/۴۸٪	۷/۸۶٪	۱۶/۹۶٪
چهارمحال و بختیاری	۱۰/۸۴٪	۰/۴۵٪	۱۲/۴۶٪	۱۱/۷۷٪	۱۰/۱۵٪	۱۳/۷۹٪	۳/۳۰٪	۲/۱۵٪	۱۴/۱۹٪	۳/۵۳٪	۴/۵۴٪	۱۲/۸۴٪
خراسان جنوبی	۹/۶۴٪	۰/۶۷٪	۱۵/۹۶٪	۹/۵۸٪	۷/۱۱٪	۱۳/۹۶٪	۳/۱۹٪	۲/۷۶٪	۱۶/۷۰٪	۳/۹۱٪	۳/۶۶٪	۱۲/۸۶٪
خراسان رضوی	۵/۶۹٪	۰/۳۸٪	۱۰/۰۴٪	۹/۰۱٪	۱۲/۱۷٪	۱۱/۹۰٪	۲/۲۵٪	۴/۹۱٪	۱۶/۳۸٪	۲/۶۰٪	۹/۳۹٪	۱۵/۲۸٪
خراسان شمالی	۸/۴۴٪	۰/۵۷٪	۱۳/۴۷٪	۹/۳۳٪	۶/۸۵٪	۱۵/۸۶٪	۳/۸۴٪	۱/۷۹٪	۱۸/۴۱٪	۴/۱۵٪	۴/۲۵٪	۱۳/۰۳٪
خوزستان	۶/۰۵٪	۱/۰۹٪	۹/۳۷٪	۸/۵۱٪	۱۲/۷۴٪	۱۰/۸۱٪	۱/۰۸٪	۲/۸۱٪	۱۵/۴۳٪	۳/۰۷٪	۱۳/۸۱٪	۱۵/۲۳٪
زنجان	۵/۷۵٪	۱/۶۳٪	۱۴/۸۴٪	۱۰/۴۴٪	۹/۸۴٪	۱۲/۱۴٪	۳/۲۹٪	۲/۸۴٪	۱۶/۳۲٪	۳/۲۳٪	۵/۳۴٪	۱۴/۳۶٪
سمنان	۹/۰۵٪	۰/۰۳٪	۱۵/۰۰٪	۱۱/۳۰٪	۵/۶۰٪	۱۰/۷۸٪	۲/۸۹٪	۳/۰۷٪	۱۶/۱۵٪	۳/۵۱٪	۷/۰۰٪	۱۵/۶۲٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سیستان و بلوچستان	۶/۸۴٪	۰/۰۲٪	۱۲/۶۳٪	۱۴/۳۸٪	۵/۷۱٪	۲۱/۶۵٪	۲/۱۹٪	۱/۸۷٪	۱۶/۶۵٪	۲/۸۲٪	۳/۹۵٪	۱۱/۳۰٪
فارس	۸/۲۴٪	۰/۹۴٪	۱۰/۶۵٪	۸/۷۸٪	۱۲/۳۴٪	۱۰/۵۴٪	۱/۳۲٪	۵/۱۰٪	۱۳/۵۲٪	۲/۴۱٪	۱۲/۶۰٪	۱۳/۵۷٪
قزوین	۷/۲۲٪	۱/۱۵٪	۱۲/۰۴٪	۹/۴۶٪	۱۰/۲۷٪	۱۱/۵۴٪	۲/۶۰٪	۱/۷۸٪	۱۷/۳۳٪	۳/۵۷٪	۸/۸۳٪	۱۴/۲۰٪
قم	۵/۹۹٪	۰/۰۱٪	۱۴/۰۱٪	۸/۸۹٪	۱۱/۳۸٪	۱۴/۲۰٪	۱/۷۲٪	۲/۲۲٪	۱۷/۶۳٪	۴/۱۴٪	۷/۸۳٪	۱۱/۹۸٪
کردستان	۶/۳۵٪	۰/۳۶٪	۱۳/۳۶٪	۹/۵۲٪	۹/۰۷٪	۲۰/۱۵٪	۲/۰۷٪	۳/۹۶٪	۱۴/۲۲٪	۳/۱۵٪	۴/۷۲٪	۱۳/۰۷٪
کرمان	۱۱/۵۵٪	۰/۲۵٪	۱۱/۶۱٪	۹/۴۵٪	۱۲/۲۶٪	۱۷/۷۳٪	۱/۵۷٪	۱/۵۶٪	۱۵/۵۶٪	۱/۷۳٪	۶/۲۳٪	۱۰/۴۹٪
کرمانشاه	۶/۰۹٪	۰/۱۰٪	۱۰/۱۱٪	۹/۷۱٪	۱۲/۵۵٪	۱۱/۲۷٪	۲/۸۸٪	۱/۱۲٪	۱۴/۲۷٪	۲/۸۹٪	۹/۸۶٪	۱۹/۱۴٪
کهگیلویه و بویراحمد	۹/۳۷٪	۰/۰۳٪	۱۷/۱۲٪	۷/۱۳٪	۸/۱۱٪	۱۷/۲۲٪	۲/۲۷٪	۱/۷۸٪	۱۳/۲۵٪	۴/۹۸٪	۸/۰۵٪	۱۰/۶۹٪
گلستان	۸/۷۶٪	۰/۷۱٪	۱۱/۱۲٪	۱۱/۵۷٪	۱۳/۳۱٪	۱۱/۶۹٪	۲/۹۹٪	۳/۴۵٪	۱۶/۲۷٪	۳/۵۷٪	۶/۳۸٪	۱۰/۱۸٪
گیلان	۶/۰۰٪	۰/۵۱٪	۸/۳۴٪	۱۰/۳۷٪	۱۵/۷۷٪	۱۱/۵۳٪	۲/۹۰٪	۳/۴۷٪	۱۴/۱۵٪	۳/۷۵٪	۹/۷۵٪	۱۳/۴۶٪
لرستان	۷/۹۹٪	۰/۰۰٪	۱۱/۳۶٪	۹/۹۱٪	۱۲/۲۷٪	۱۲/۶۴٪	۱/۸۹٪	۲/۶۵٪	۱۶/۰۱٪	۳/۰۵٪	۸/۵۹٪	۱۳/۶۳٪
مازندران	۶/۹۲٪	۱/۵۸٪	۸/۲۸٪	۸/۷۳٪	۱۶/۰۲٪	۱۰/۲۶٪	۲/۳۶٪	۵/۱۱٪	۱۵/۸۱٪	۲/۶۴٪	۱۰/۴۶٪	۱۱/۸۲٪
مرکزی	۸/۶۱٪	۰/۰۹٪	۱۱/۶۷٪	۱۰/۳۰٪	۱۱/۴۹٪	۱۴/۴۸٪	۲/۷۰٪	۳/۵۹٪	۱۵/۲۵٪	۲/۹۴٪	۸/۱۱٪	۱۰/۷۷٪
هرمزگان	۸/۸۲٪	۰/۸۴٪	۱۶/۰۹٪	۷/۷۴٪	۷/۷۸٪	۱۰/۸۹٪	۱/۹۶٪	۱/۹۰٪	۲۰/۹۰٪	۲/۶۲٪	۵/۹۰٪	۱۴/۵۸٪
همدان	۷/۸۳٪	۱/۹۳٪	۱۰/۵۹٪	۱۰/۵۴٪	۸/۹۴٪	۱۱/۱۰٪	۱/۷۱٪	۵/۴۷٪	۱۹/۶۸٪	۳/۱۵٪	۶/۷۳٪	۱۲/۳۳٪
یزد	۵/۱۶٪	۰/۴۵٪	۱۲/۵۷٪	۱۰/۲۴٪	۸/۲۰٪	۱۷/۷۶٪	۴/۴۸٪	۲/۵۰٪	۱۵/۵۲٪	۲/۵۷٪	۵/۳۲٪	۱۵/۲۴٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره اردیبهشت ۱۴۰۰ به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- اردیبهشت ۱۴۰۰

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اردیبهشت ماه محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی هر شرکت- فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

شرکت		کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی	
سهم از کل تراکنش های کارتخوان فروشگاه های	سهم از کل تعداد ابزار	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	
۹/۱۱٪	۶/۷۲٪	۱/۳۸	۱/۳۵۶	-۰/۰۲۴	آسان پرداخت پرشین
۰/۷۶٪	۰/۵۶٪	۱/۳۷۵	۱/۳۵۹	-۰/۰۱۵	الکترونیک کارت دماوند
۲۰/۲۵٪	۱۲/۰۲٪	۱/۷۲۱	۱/۶۸۴	-۰/۰۳۷	به پرداخت ملت
۸/۷۲٪	۹/۰۱٪	۰/۹۶۸	۰/۹۶۹	۰/۰۰۰	پرداخت الکترونیک سداد
۷/۰۷٪	۱۲/۴۱٪	۰/۵۲۲	۰/۵۷	۰/۰۴۸	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۲۰/۲۲٪	۱۲/۱۶٪	۱/۶۸۳	۱/۶۶۲	-۰/۰۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
۱/۲۲٪	۲/۲۰٪	۰/۵۴۶	۰/۵۵۵	۰/۰۰۹	پرداخت الکترونیک سپهر
۱/۷۱٪	۳/۳۵٪	۰/۵۰۳	۰/۵۰۹	۰/۰۰۷	پرداخت نوین آراین
۱۷/۹۲٪	۱۵/۵۸٪	۱/۱۶۸	۱/۱۵	-۰/۰۱۹	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۷۶٪	۲/۸۶٪	۰/۲۵	۰/۲۶۷	۰/۰۱۷	سایان کارت
۳/۲۳٪	۸/۹۵٪	۰/۳۵۸	۰/۳۶	۰/۰۰۲	فن آوا کارت
۹/۰۳٪	۱۴/۱۷٪	۰/۶۳	۰/۶۳۷	۰/۰۰۷	کارت اعتباری ایران کیش

در اردیبهشت ماه همانند ماه پیشین شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "الکترونیک کارت دماوند"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتخوان ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان هایشان از کل کارتخوان های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با ۰/۰۴۸ واحد افزایش گزارش می شود. این امر به دلیل بالارفتن سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های این شرکت در مقابل کاهش سهم پایانه های کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی آن ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد

سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

کارتهای فروشگاهی تراکنش دار					شرکت
اختلاف	اردیبهشت	فروردین	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنش های کارتهای فروشگاهی	
-۰/۰۱۶	۱/۲۳۰	۱/۲۴۶	۷/۴۱٪	۹/۱۱٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰۶	۱/۲۰۰	۱/۱۹۴	۰/۶۳٪	۰/۷۶٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۰۴	۱/۶۹۰	۱/۶۹۴	۱۱/۹۸٪	۲۰/۲۵٪	به پرداخت ملت
۰/۰۰۴	۰/۹۰۵	۰/۹۰۰	۹/۶۴٪	۸/۷۲٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۰۱۲	۰/۵۶۶	۰/۵۵۳	۱۲/۵۰٪	۷/۰۷٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۰۳	۱/۴۲۳	۱/۴۲۰	۱۴/۲۱٪	۲۰/۲۲٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۰۱۱	۰/۴۵۸	۰/۴۴۷	۲/۶۶٪	۱/۲۲٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۰۶	۰/۵۲۱	۰/۵۱۵	۳/۲۸٪	۱/۷۱٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۱۲	۱/۲۱۱	۱/۱۹۹	۱۴/۸۰٪	۱۷/۹۲٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۲۶	۰/۴۷۰	۰/۴۹۶	۱/۶۲٪	۰/۷۶٪	سایان کارت
۰/۰۱۲	۰/۴۳۳	۰/۴۲۱	۷/۴۵٪	۳/۲۳٪	فن آوا کارت
۰/۰۰۵	۰/۶۵۴	۰/۶۴۹	۱۳/۸۰٪	۹/۰۳٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "الکترونیک کارت دماوند" به عددی بالاتر از یک دست یافته اند. این بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای تراکنش دار از کل کارتهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای تراکنش دار این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت های PSP در کسب سهم بازار تراکنش ها و کارتهای تراکنش دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهای تراکنش دار نیز در شرکت "سایان کارت" با کاهش ۰/۰۲۶ واحدی مشاهده می شود.

۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۱۷-۴ این شاخص در فروردین ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۳۷	۱/۶۰۴	۲/۱۷۱	۰/۸۲۸	۰/۶۴۸	۱/۷۷۰	۰/۵۸۹	۰/۳۶۱	۱/۱۱۷	۰/۳۸۰	۰/۴۱۲	۰/۷۲۹
آذربایجان غربی	۱/۱۰۸	۱/۷۶۴	۲/۰۹۷	۰/۹۲۸	۰/۶۳۵	۱/۶۴۲	۰/۶۶۳	۰/۵۲۱	۱/۰۰۳	۰/۳۶۲	۰/۴۱۹	۰/۷۳۲
اردبیل	۰/۹۷۲	۱/۳۲۱	۱/۹۶۶	۰/۹۸۳	۰/۶۹۷	۱/۷۴۷	۰/۶۳۷	۰/۳۱۹	۰/۸۱۶	۰/۲۷۸	۰/۴۸۱	۰/۷۱۴
اصفهان	۲/۱۲۰	۱/۶۵۸	۱/۹۰۸	۱/۰۰۷	۰/۴۶۶	۱/۵۲۰	۰/۴۵۱	۰/۴۴۷	۱/۰۶۳	۰/۲۲۸	۰/۲۸۵	۰/۵۲۴
البرز	۱/۴۴۳	۱/۹۶۲	۱/۶۹۸	۰/۹۹۴	۰/۶۲۳	۱/۵۹۷	۰/۵۱۵	۰/۵۷۲	۱/۳۷۷	۰/۲۶۶	۰/۲۶۸	۰/۵۹۲
ایلام	۰/۸۲۵	۰/۳۷۵	۱/۹۲۷	۰/۷۹۵	۰/۵۰۱	۱/۱۸۶	۰/۵۸۶	۰/۴۴۲	۱/۰۴۴	۰/۲۵۱	۰/۵۸۱	۰/۶۰۱
بوشهر	۱/۱۹۲	۱/۲۹۰	۱/۶۴۹	۰/۷۱۳	۰/۵۵۲	۱/۳۴۰	۰/۶۶۸	۰/۵۱۱	۱/۲۴۶	۰/۱۸۴	۰/۴۷۶	۰/۷۱۱
تهران	۱/۳۹۵	۱/۲۶۴	۱/۳۵۳	۰/۸۹۷	۰/۶۰۸	۲/۰۴۱	۰/۴۷۲	۰/۴۸۸	۱/۳۰۷	۰/۲۰۹	۰/۲۸۰	۰/۵۷۱
چهارمحال و بختیاری	۱/۱۱۸	۰/۷۲۴	۱/۶۷۸	۰/۹۰۹	۰/۷۱۳	۱/۶۸۱	۰/۵۴۰	۰/۳۱۰	۰/۹۶۸	۰/۲۶۲	۰/۳۳۷	۰/۵۳۷
خراسان جنوبی	۱/۵۶۴	۰/۷۱۰	۱/۸۱۹	۰/۷۰۳	۰/۵۰۶	۱/۲۷۲	۰/۵۰۹	۰/۵۸۷	۰/۷۱۴	۰/۲۳۰	۰/۳۵۶	۰/۷۷۴
خراسان رضوی	۱/۴۹۹	۱/۱۷۹	۱/۶۸۵	۱/۱۲۸	۰/۵۹۷	۱/۷۷۱	۰/۵۱۲	۰/۸۰۷	۱/۱۴۱	۰/۱۹۷	۰/۲۸۱	۰/۵۶۶
خراسان شمالی	۰/۹۹۲	۱/۳۳۱	۱/۷۷۱	۰/۸۱۹	۰/۴۸۴	۱/۶۱۰	۰/۵۹۶	۰/۵۸۵	۰/۸۶۲	۰/۲۳۵	۰/۳۸۱	۰/۶۶۹
خوزستان	۱/۳۱۱	۱/۸۷۲	۱/۸۵۹	۱/۰۶۳	۰/۷۲۶	۱/۵۳۵	۰/۷۳۷	۰/۵۴۴	۱/۰۹۵	۰/۳۰۹	۰/۴۲۷	۰/۷۶۵
زنجان	۰/۹۹۵	۱/۴۲۳	۲/۰۲۸	۰/۷۰۶	۰/۵۲۶	۱/۳۳۳	۰/۵۰۰	۰/۶۰۰	۱/۰۱۶	۰/۳۱۳	۰/۳۴۹	۰/۷۲۰
سمنان	۱/۴۳۹	۰/۰۸۸	۱/۶۱۱	۰/۷۶۹	۰/۵۰۳	۱/۵۸۱	۰/۴۳۷	۰/۶۲۵	۱/۰۰۸	۰/۲۳۹	۰/۵۲۲	۰/۶۶۰
سیستان و بلوچستان	۰/۸۶۰	۰/۱۶۹	۱/۴۴۷	۱/۱۲۱	۰/۵۳۷	۱/۴۲۴	۰/۶۵۰	۰/۳۲۴	۰/۸۱۶	۰/۲۰۸	۰/۳۸۰	۰/۷۲۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
فارس	۱/۷۹۷	۱/۷۰۹	۱/۸۸۸	۱/۰۱۰	۰/۴۸۰	۱/۴۶۹	۰/۵۴۸	۰/۴۹۱	۱/۲۱۰	۰/۲۸۰	۰/۴۱۹	۰/۵۶۶
قزوین	۱/۱۲۸	۱/۷۷۷	۲/۰۱۴	۰/۹۳۵	۰/۴۷۹	۱/۵۶۶	۰/۵۶۸	۰/۵۰۴	۰/۹۸۶	۰/۲۳۷	۰/۳۴۲	۰/۷۳۲
قم	۲/۰۷۲	۰/۳۳۵	۱/۷۹۱	۰/۸۳۰	۰/۵۱۸	۱/۴۶۶	۰/۴۷۳	۰/۳۵۲	۰/۹۱۶	۰/۱۷۰	۰/۳۳۹	۰/۶۱۰
کردستان	۱/۲۸۸	۱/۲۷۲	۱/۳۴۸	۰/۷۳۰	۰/۶۱۸	۱/۵۹۷	۰/۵۴۷	۰/۵۲۳	۱/۰۰۸	۰/۲۰۱	۰/۳۴۰	۰/۶۷۶
کرمان	۱/۲۰۹	۰/۴۵۰	۱/۵۵۴	۱/۱۱۸	۰/۴۰۱	۱/۲۲۲	۰/۴۹۶	۰/۳۹۶	۱/۳۹۹	۰/۲۸۷	۰/۲۷۶	۰/۵۱۱
کرمانشاه	۱/۰۱۶	۰/۴۰۱	۱/۶۷۴	۰/۹۹۰	۰/۵۸۸	۱/۴۴۹	۰/۸۲۷	۰/۴۷۳	۱/۰۹۲	۰/۳۴۸	۰/۵۵۱	۰/۹۷۰
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۶۵۹	۵/۷۵۵	۱/۲۵۴	۰/۷۲۷	۰/۴۴۶	۱/۴۱۹	۰/۵۱۸	۰/۴۴۹	۱/۲۳۵	۰/۲۶۵	۰/۴۲۳	۰/۶۰۸
گلستان	۰/۹۰۹	۰/۹۸۹	۱/۶۴۹	۱/۰۳۸	۰/۵۲۰	۱/۵۵۱	۰/۶۲۲	۰/۶۶۵	۱/۳۲۴	۰/۳۵۴	۰/۳۸۳	۰/۶۴۱
گیلان	۱/۱۵۸	۱/۱۸۱	۱/۷۸۹	۱/۱۶۳	۰/۷۰۹	۱/۶۹۵	۰/۷۴۳	۰/۵۸۲	۱/۱۳۵	۰/۲۹۱	۰/۴۴۶	۰/۶۷۳
لرستان	۱/۲۵۸	۰/۰۶۷	۱/۷۵۴	۰/۸۳۹	۰/۶۳۳	۱/۶۸۱	۰/۷۴۲	۰/۴۹۶	۰/۹۳۸	۰/۳۰۷	۰/۴۹۲	۰/۷۱۹
مازندران	۰/۸۶۲	۱/۲۰۴	۲/۳۴۴	۱/۱۶۶	۰/۵۹۰	۱/۷۶۲	۰/۷۰۹	۰/۴۵۸	۱/۱۷۹	۰/۳۴۰	۰/۳۳۱	۰/۶۷۴
مرکزی	۱/۲۸۷	۰/۴۲۷	۱/۷۱۴	۰/۷۷۱	۰/۴۴۰	۱/۹۳۵	۰/۴۷۰	۰/۳۰۸	۰/۸۹۳	۰/۳۲۱	۰/۳۷۱	۰/۷۳۵
هرمزگان	۱/۳۰۹	۰/۸۱۰	۱/۵۲۴	۰/۸۶۹	۰/۴۶۹	۱/۱۹۳	۰/۵۹۱	۰/۵۷۳	۱/۲۳۱	۰/۳۳۶	۰/۴۰۶	۰/۵۹۴
همدان	۱/۵۰۱	۰/۸۵۸	۱/۵۴۱	۰/۷۵۰	۰/۴۸۲	۱/۷۰۱	۰/۵۲۲	۰/۴۵۱	۱/۰۷۱	۰/۲۹۲	۰/۳۲۷	۰/۹۴۴
یزد	۱/۰۹۳	۰/۷۷۳	۱/۸۴۵	۰/۷۸۳	۰/۳۱۲	۱/۶۱۳	۰/۴۳۸	۰/۲۲۴	۱/۱۱۰	۰/۲۰۱	۰/۳۲۸	۰/۶۳۰

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتنخوان فروشگاهی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۱۰-۴ آمده است.

به پرداخت ملت پرداخت الکترونیک سامان آسان پرداخت پرشین
 الکترونیک کارت دماوند تجارت الکترونیک پارسیان پرداخت الکترونیک سداد
 کارت اعتباری ایران کیش پرداخت الکترونیک سپهر پرداخت الکترونیک پاسارگاد

شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاههای شرکت های PSP به تفکیک هر استان - اردیبهشت ۱۴۰۰

عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی ۴-۳-۵

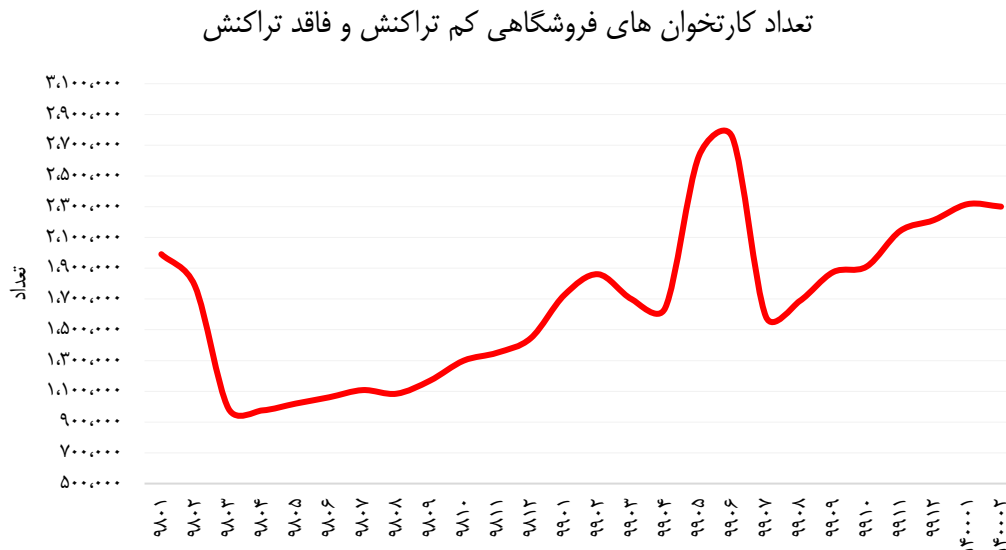
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی ابتدای سال ۹۸ تا اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در اردیبهشت ماه با کاهش ناچیز ۰/۷۰ درصدی روبه‌رو بوده است. تعداد این دسته از کارتخوان‌ها در اغلب شرکت‌ها افزایشی بوده اما در برخی از شرکت‌ها به خصوص در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" روند کاهشی داشته است. این کاهش در رقم شاخص سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت‌ها تاثیرگذار بوده است. در ماه اردیبهشت ۱۴۰۰ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۳/۸۰ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در فروردین ماه ۰/۱۹ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن - اردیبهشت ۱۴۰۰

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	فروردین	اردیبهشت	
آسان پرداخت پرشین	۱۶/۵۹٪	۱۶/۷۰٪	۰/۱۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۳/۴۸٪	۱۴/۵۱٪	۱/۰۳٪
به پرداخت ملت	۲۳/۳۱٪	۲۴/۰۲٪	۰/۷۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۹/۵۴٪	۱۹/۶۷٪	۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۷/۴۶٪	۲۲/۸۱٪	-۴/۶۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۰۵٪	۱۱/۴۹٪	۰/۴۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷/۲۶٪	۷/۸۵٪	۰/۵۹٪
پرداخت نوین آراین	۲۵/۳۳٪	۲۵/۸۶٪	۰/۵۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۴/۹۸٪	۲۶/۲۰٪	۱/۲۲٪
سایان کارت	۶۲/۸۲٪	۵۸/۵۲٪	-۴/۳۰٪
فن آوا کارت	۳۵/۱۵٪	۳۶/۷۲٪	۱/۵۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۵/۳۹٪	۲۵/۵۸٪	۰/۲۰٪
مجموع	۲۳/۹۸٪	۲۳/۸۰٪	-۰/۱۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکتها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدولها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتهای فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتهای فعال سیستمی با کاهشی معادل با ۴/۵۶ درصد، در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است. شرکت "سایان کارت" با عددی برابر با ۵۸/۵۲ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، همانند ماه گذشته تنها ۷/۸۵ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۳۰

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

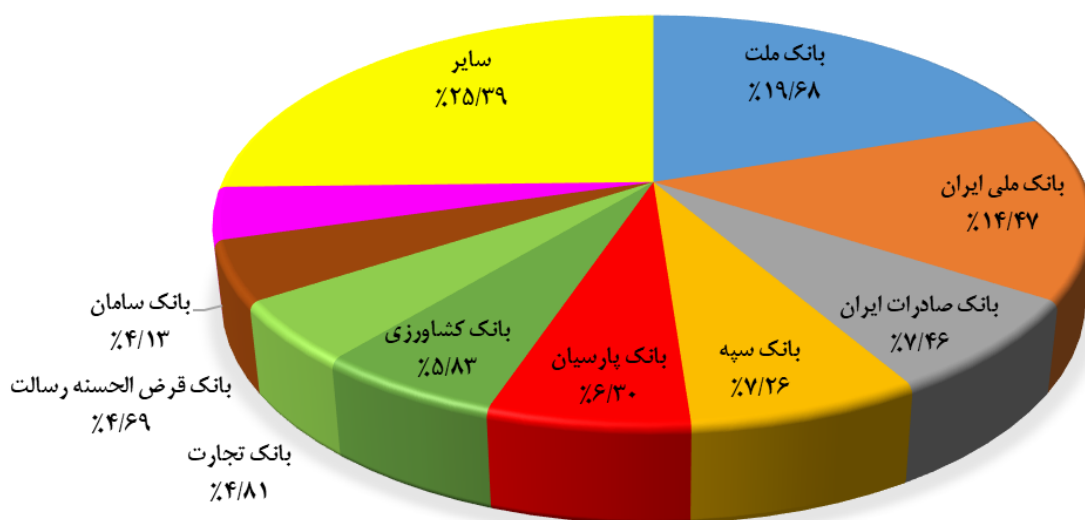
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۳۰} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهر اقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در غالب بانک "سپه" آورده شده و بانک‌های صادرکننده و پذیرنده از این ماه با تعداد ۳۲ بانک در صنعت پرداخت ایفای نقش نموده‌اند.

۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

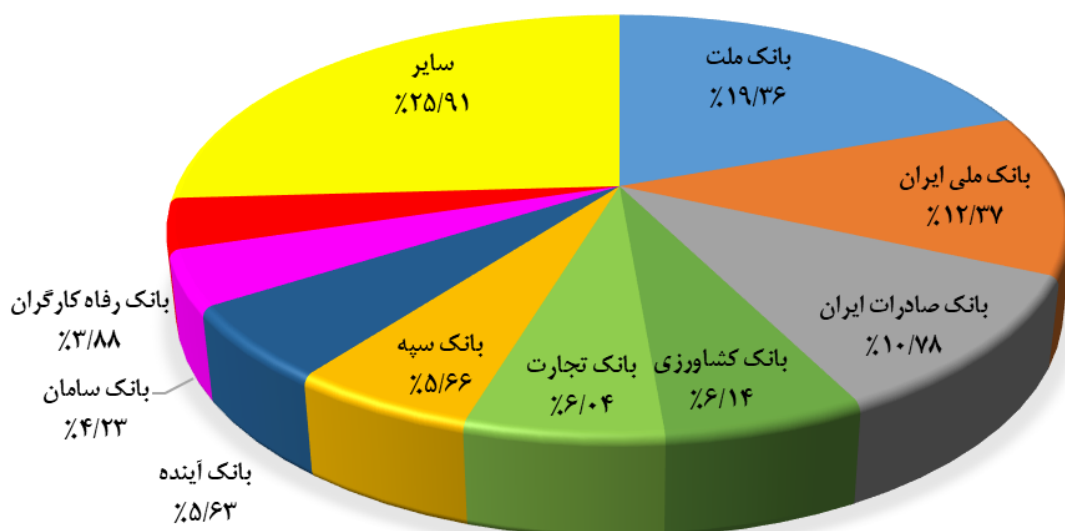
سهم تعدادی

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۴۰۰

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ را نشان می‌دهد.

سهم مبلغی

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۴۰۰

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۹/۶۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۱۹/۳۶ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۵٪	۲/۵۱٪	۱۵/۸۴٪	۱/۳۶٪	۱/۲۶٪	۱۳/۴۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۶۳٪	۰/۶۰٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۶۵٪	۶/۰۲٪	۲۴/۸۰٪	۱/۶۵٪	۲۹/۱۳٪	۲۳/۲۹٪
۴	بانک پارسیان	۵/۰۳٪	۲۴/۱۰٪	۶/۰۹٪	۳/۰۱٪	۶/۰۶٪	۱۲/۱۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۵۲٪	۲/۷۸٪	۰/۰۰٪	۲/۹۷٪	۵/۰۶٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۵/۲۲٪	۱/۷۰٪	۰/۰۱٪	۶/۴۴٪	۳/۷۱٪	۰/۰۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۵٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪	۰/۹۹٪	۰/۶۵٪	۰/۰۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۲٪	۲/۶۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۸٪	۳/۷۶٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک دی	۰/۳۰٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۰/۳۴٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۸۴٪	۱/۰۶٪	۲/۸۱٪	۴/۰۸٪	۲/۶۹٪	۲/۵۹٪
۱۲	بانک سامان	۴/۰۴٪	۷/۴۳٪	۰/۳۷٪	۳/۱۰٪	۱۱/۰۵٪	۱/۲۰٪
۱۳	بانک سپه	۱۰/۷۷٪	۱۳/۱۲٪	۰/۳۶٪	۹/۶۸٪	۱/۷۴٪	۱/۰۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۵	بانک سینا	۰/۵۹٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۷۷٪	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۰/۹۰٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۰/۹۸٪	۳/۰۸٪	۰/۰۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۲۷٪	۰/۴۱٪	۰/۰۲٪	۱۱/۸۴٪	۴/۶۴٪	۰/۰۹٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۰۷٪	۰/۶۴٪	۲/۴۳٪	۳/۴۰٪	۰/۱۱٪	۲/۲۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۳۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۲/۰۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۲٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۹۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۶/۰۷٪	۵/۶۷٪	۰/۰۴٪	۷/۰۳٪	۰/۹۱٪	۰/۱۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۴۰٪	۰/۶۴٪	۰/۰۱٪	۰/۷۹٪	۱/۷۵٪	۰/۰۳٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۳۰٪	۰/۱۸٪	۰/۰۲٪	۱/۲۴٪	۱/۰۷٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۹/۴۱٪	۱۲/۹۶٪	۳۸/۳۵٪	۱۹/۹۰٪	۱۵/۸۷٪	۳۷/۵۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۴/۶۰٪	۱۵/۸۱٪	۸/۸۵٪	۱۳/۶۸٪	۴/۶۰٪	۶/۱۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۱/۷۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۴۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک های "ملت"، "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران"

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران"، "سپه" و "ملت"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "آینده"، "ملت"، "سامان" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "پارسیان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده						سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					
		کارتخوان			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان			ابزار پذیرش اینترنتی		
		فروشگاهی	فروشگاهی	فروشگاهی	موبایلی	موبایلی	موبایلی	فروشگاهی	فروشگاهی	فروشگاهی	موبایلی	موبایلی	موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۰/۳۱٪	۸/۷۶٪	۳۰/۹۳٪	۸۴/۵۴٪	۱۳/۲۱٪	۲/۲۴٪	۶۰/۳۱٪	۸/۷۶٪	۳۰/۹۳٪	۸۴/۵۴٪	۱۳/۲۱٪	۲/۲۴٪
۲	بانک ایران زمین	۹۳/۵۷٪	۶/۴۳٪	۰/۰۰٪	۸۶/۳۳٪	۱۳/۶۷٪	۰/۰۰٪	۹۳/۵۷٪	۶/۴۳٪	۰/۰۰٪	۸۶/۳۳٪	۱۳/۶۷٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۵۳/۴۹٪	۱۴/۰۸٪	۳۲/۴۳٪	۲۴/۹۸٪	۷۴/۰۷٪	۰/۹۵٪	۵۳/۴۹٪	۱۴/۰۸٪	۳۲/۴۳٪	۲۴/۹۸٪	۷۴/۰۷٪	۰/۹۵٪
۴	بانک پارسیان	۷۱/۶۹٪	۲۴/۸۰٪	۳/۵۱٪	۷۴/۱۹٪	۲۵/۰۰٪	۰/۸۰٪	۷۱/۶۹٪	۲۴/۸۰٪	۳/۵۱٪	۷۴/۱۹٪	۲۵/۰۰٪	۰/۸۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۴/۶۰٪	۵/۴۰٪	۰/۰۰٪	۷۷/۸۱٪	۲۲/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۴/۶۰٪	۵/۴۰٪	۰/۰۰٪	۷۷/۸۱٪	۲۲/۱۹٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۷/۷۱٪	۲/۲۹٪	۰/۰۰٪	۹۱/۱۹٪	۸/۸۱٪	۰/۰۰٪	۹۷/۷۱٪	۲/۲۹٪	۰/۰۰٪	۹۱/۱۹٪	۸/۸۱٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۸/۲۲٪	۱/۷۵٪	۰/۰۲٪	۹۰/۰۷٪	۹/۹۲٪	۰/۰۰٪	۹۸/۲۲٪	۱/۷۵٪	۰/۰۲٪	۹۰/۰۷٪	۹/۹۲٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۹۷/۱۴٪	۲/۸۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۹۷/۱۴٪	۲/۸۶٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۳۸/۴۸٪	۶۱/۴۶٪	۰/۰۶٪	۲۲/۳۳٪	۷۷/۶۷٪	۰/۰۰٪	۳۸/۴۸٪	۶۱/۴۶٪	۰/۰۶٪	۲۲/۳۳٪	۷۷/۶۷٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۹۲/۱۷٪	۷/۸۲٪	۰/۰۰٪	۹۱/۸۱٪	۸/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۲/۱۷٪	۷/۸۲٪	۰/۰۰٪	۹۱/۸۱٪	۸/۱۹٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۵/۲۸٪	۱/۹۱٪	۲/۸۱٪	۸۹/۹۱٪	۹/۹۴٪	۰/۱۵٪	۹۵/۲۸٪	۱/۹۱٪	۲/۸۱٪	۸۹/۹۱٪	۹/۹۴٪	۰/۱۵٪
۱۲	بانک سامان	۸۸/۰۰٪	۱۱/۶۸٪	۰/۳۲٪	۶۲/۵۴٪	۳۷/۳۹٪	۰/۰۶٪	۸۸/۰۰٪	۱۱/۶۸٪	۰/۳۲٪	۶۲/۵۴٪	۳۷/۳۹٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۸۹/۰۶٪	۱۰/۳۱٪	۰/۶۲٪	۹۳/۳۴٪	۶/۴۸٪	۰/۱۸٪	۸۹/۰۶٪	۱۰/۳۱٪	۰/۶۲٪	۹۳/۳۴٪	۶/۴۸٪	۰/۱۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۱۱٪	۰/۸۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۱۱٪	۰/۸۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۸/۵۷٪	۱/۴۲٪	۰/۰۰٪	۸۹/۳۹٪	۱۰/۶۱٪	۰/۰۰٪	۹۸/۵۷٪	۱/۴۲٪	۰/۰۰٪	۸۹/۳۹٪	۱۰/۶۱٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۶/۷۹٪	۳/۲۰٪	۰/۰۱٪	۶۵/۵۲٪	۳۴/۴۸٪	۰/۰۰٪	۹۶/۷۹٪	۳/۲۰٪	۰/۰۱٪	۶۵/۵۲٪	۳۴/۴۸٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۶۴٪	۰/۳۵٪	۰/۰۱٪	۹۳/۸۳٪	۶/۱۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۴٪	۰/۳۵٪	۰/۰۱٪	۹۳/۸۳٪	۶/۱۷٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۴۸٪	۰/۵۲٪	۰/۰۰٪	۶۳/۴۰٪	۳۶/۶۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۸٪	۰/۵۲٪	۰/۰۰٪	۶۳/۴۰٪	۳۶/۶۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۷/۲۴٪	۰/۸۸٪	۱/۸۸٪	۹۹/۲۹٪	۰/۵۳٪	۰/۱۸٪	۹۷/۲۴٪	۰/۸۸٪	۱/۸۸٪	۹۹/۲۹٪	۰/۵۳٪	۰/۱۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۷۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۰٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۰٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۱/۰۱٪	۱۸/۹۹٪	۰/۰۰٪	۶۱/۷۰٪	۳۸/۳۰٪	۰/۰۰٪	۸۱/۰۱٪	۱۸/۹۹٪	۰/۰۰٪	۶۱/۷۰٪	۳۸/۳۰٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۳/۶۷٪	۶/۳۱٪	۰/۰۲٪	۹۷/۸۸٪	۲/۱۱٪	۰/۰۰٪	۹۳/۶۷٪	۶/۳۱٪	۰/۰۲٪	۹۷/۸۸٪	۲/۱۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۹/۰۷٪	۰/۹۱٪	۰/۰۳٪	۹۶/۶۶٪	۳/۳۴٪	۰/۰۱٪	۹۹/۰۷٪	۰/۹۱٪	۰/۰۳٪	۹۶/۶۶٪	۳/۳۴٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۹/۶۰٪	۱۰/۳۰٪	۰/۱۱٪	۷۲/۸۵٪	۲۷/۱۵٪	۰/۰۱٪	۸۹/۶۰٪	۱۰/۳۰٪	۰/۱۱٪	۷۲/۸۵٪	۲۷/۱۵٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک مسکن	۹۸/۹۷٪	۰/۹۷٪	۰/۰۵٪	۸۷/۳۵٪	۱۲/۶۴٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۷٪	۰/۹۷٪	۰/۰۵٪	۸۷/۳۵٪	۱۲/۶۴٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۸/۶۶٪	۴/۲۷٪	۷/۰۷٪	۸۷/۸۱٪	۱۱/۷۴٪	۰/۴۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۰/۶۹٪	۷/۰۹٪	۲/۲۲٪	۹۴/۵۶٪	۵/۳۲٪	۰/۱۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ در تراکنش های بانک های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک های "بانک اقتصاد نوین"، "ملت" و "پارسیان" در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های بانک های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ در تراکنش های بانک ها، به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از آن بانک های "خاورمیانه"، "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب در مکان های بعدی قرار گرفته اند.

این درحالیست که طی بررسی های انجام شده مشخص می گردد که در اردیبهشت ماه بانک های "آینده" و "مشترک ایران-ونزوئلا" در کل به ترتیب ۲/۷۷ و ۰/۰۰۰۰۰۱ درصد تعداد تراکنش های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته اند که همانگونه که مشاهده می گردد، ارقام متعلق به بانک های "آینده" و "مشترک ایران ونزوئلا" در مقابل کل تعداد تراکنش های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۳	۶	۱۶	۲۵۱
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۳	۶	۳۶	۲۵	۶۱۵
۴	بانک پارسیان	۵	۲۵	۲۴	۵۸۱	۶	۳۷
۵	بانک پاسارگاد	۴	۱۲	۳	۸	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۷	۲	۳	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۳	۷	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۵	۱	۱	۳	۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی		
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	
۱۲	بانک سامان	۴	۱۶	۷	۵۵	۰
۱۳	بانک سپه	۱۱	۶۰	۱۳	۷۹	۰
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۶۸	۰	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۶	۱	۰	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۵	۰	۰	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۷	۶	۳۲	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۲	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۹	۳۷۷	۱۳	۱۶۸	۳۸
۲۸	بانک ملی ایران	۱۵	۲۱۳	۱۶	۲۵۰	۹
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۴	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن		۸۹۵		۱,۲۲۸	۲,۴۶۶

ملاحظه می‌شود که در اردیبهشت ۱۴۰۰، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۴۶۶ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش

موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۲۲۸ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۸۹۵ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۹ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

HHI	کارتخوان فروشگاه‌های			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
شاخص H-H	۱,۲۹۵	۱,۲۲۸	-۵/۱۹٪	۹۰۳	۸۹۵	-۰/۸۲٪	۲,۱۵۴	۲,۴۶۶	۱۴/۴۹٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، درحوزه دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی رشد منفی و در ابزار پذیرش موبایلی رشد مثبت حدود ۱۵ درصدی داشته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۳} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۱۸،۹۴۹،۱۷۴ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۱۲،۲۲۳،۵۴۰ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۳۵ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۸۱،۲۴۵ عدد و سهم ۰/۰۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۲ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ^{۳۳}

Credit card ^{۳۴}

Prepaid ^{۳۵}

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارتهای بانکی تراکنشدار - اردیبهشت ۱۴۰۰

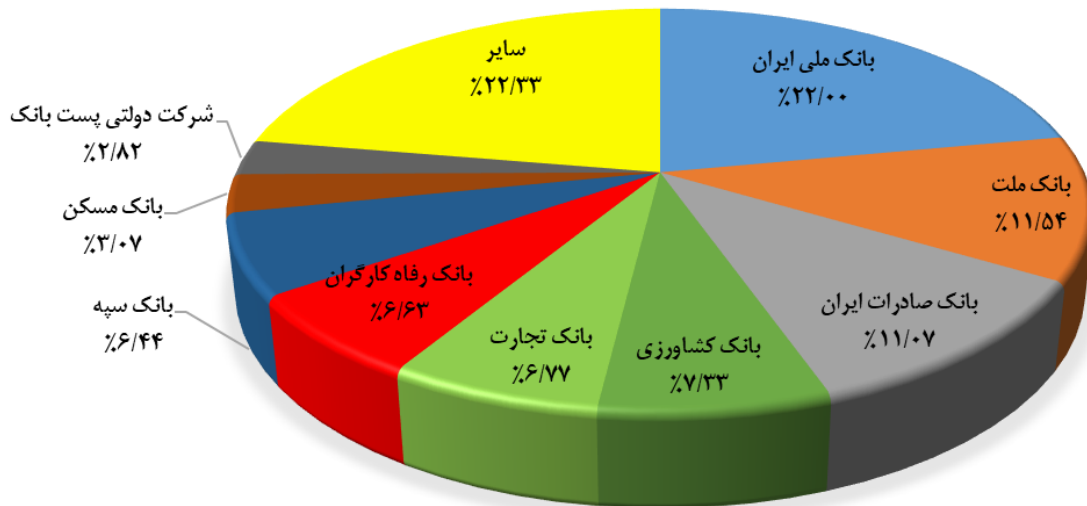
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۰۰۰۱	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۶۶۴۴,۳۸۹	۸۱,۳۴۵	۱۱۲,۳۳۳,۵۴۰	۱۱۸,۹۴۹,۱۷۴
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۵/۵۹٪	۰/۰۷٪	۹۴/۳۵٪	-
۰۰۰۲	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۶,۱۶۳,۴۹۸	۱۱۸,۴۵۴	۱۱۱,۳۹۰,۷۴۲	۱۱۷,۵۷۲,۶۹۴
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۵/۲۴٪	۰/۱۰٪	۹۴/۶۶٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنشدار	-۷/۲۴٪	۴۵/۸۰٪	-۰/۸۳٪	-۱/۱۶٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه، نرخ رشد منفی معادل ۱/۱۶ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در هر سه دسته کارت منفی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانکهای صادرکننده از کل کارتهای بانکی تراکنش

دار

طی اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ تعداد کارتهای دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارتهای این بانکها از تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اردیبهشت ۱۴۰۰

ملاحظه می‌شود که در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۰ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "تجارت"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار

به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "پارسیان" و "سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکش‌دار - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۵۶٪	۰/۸۸٪	۱/۵۸٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۶٪	۰/۴۵٪	۰/۸۷٪
۳	بانک آینده	۰/۰۰٪	۱/۵۰٪	۲/۵۴٪
۴	بانک پارسیان	۰/۰۳٪	۱/۵۱٪	۱۱/۱۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۲۶٪	۱/۹۸٪	۴/۲۱٪
۶	بانک تجارت	۶/۱۷٪	۶/۸۵٪	۵/۴۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۱۸٪	۰/۹۹٪	۰/۸۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۲۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک دی	۰/۵۷٪	۰/۴۷٪	۰/۵۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۸۲٪	۳/۲۳٪
۱۲	بانک سامان	۳/۶۶٪	۰/۹۳٪	۳/۲۱٪
۱۳	بانک سپه	۱۷/۲۶٪	۱۲/۴۷٪	۷/۸۵٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۴۸٪
۱۵	بانک سینا	۱/۷۲٪	۰/۶۴٪	۱/۸۰٪
۱۶	بانک شهر	۰/۳۴٪	۱/۵۵٪	۴/۵۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۴/۷۶٪	۱۱/۲۸٪	۷/۳۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۴۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۱٪	۱/۳۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۷۲٪	۲/۴۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۲٪	۰/۱۰٪	۰/۴۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۱٪	۷/۵۴٪	۳/۷۵٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۴۷٪	۰/۲۵٪	۰/۳۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۱۵٪	۱/۶۹٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۷	بانک ملت	۱۴/۳۰٪	۱۱/۳۱٪	۱۵/۶۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۴۱/۱۲٪	۲۲/۳۱٪	۱۶/۰۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۳۹٪	۲/۹۱٪	۱/۱۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۸٪	۰/۲۷٪	۰/۲۱٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۸۸٪	۰/۳۱٪	۱/۲۴٪

ملاحظه می شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۳۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۴۱/۱۲ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۶/۰۵ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ سهم تراکنش های هر بانک صادرکننده از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش های هر بانک صادرکننده از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در همان بانک برای اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت های بانک صادرکننده - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۷٪	۹۰/۸۲٪	۹/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۹۰/۲۸٪	۹/۷۰٪
۳	بانک آینده	۰/۰۰٪	۹۱/۴۱٪	۸/۵۹٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۴	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۰/۹۱٪	۲۹/۰۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۱٪	۸۹/۴۶٪	۱۰/۵۳٪
۶	بانک تجارت	۰/۰۹٪	۹۵/۷۲٪	۴/۱۹٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۱۲٪	۹۵/۶۰٪	۴/۲۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۱/۴۰٪	۸/۶۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۱/۷۹٪	۸۹/۶۰٪	۸/۶۱٪
۱۰	بانک دی	۰/۱۲٪	۹۳/۸۳٪	۶/۰۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۴۴٪	۲/۵۶٪
۱۲	بانک سامان	۰/۳۵٪	۸۳/۷۳٪	۱۵/۹۲٪
۱۳	بانک سپه	۱/۵۲٪	۵۷۶/۲۰٪	۲۲/۲۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۸۸/۹۷٪	۱۱/۰۳٪
۱۵	بانک سینا	۰/۲۵٪	۸۶/۳۵٪	۱۳/۴۰٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۲٪	۸۶/۱۰٪	۱۳/۸۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۰۴٪	۹۶/۴۸٪	۳/۴۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۶۳٪	۸۶/۴۷٪	۱۱/۹۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۵/۲۱٪	۴/۷۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۲/۸۰٪	۷/۲۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۱٪	۷۹/۱۷٪	۲۰/۸۲٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۳۲٪	۲/۶۸٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۱۹٪	۹۲/۶۷٪	۷/۱۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۸/۰۳٪	۲۱/۹۷٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۱۱٪	۲/۸۹٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷/۱۷٪	۴۵/۵۳٪	۴۷/۲۹٪
۲۷	بانک ملت	۰/۱۲٪	۹۲/۷۷٪	۷/۱۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۱۹٪	۹۵/۹۹٪	۳/۸۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۱۶٪	۹۷/۸۰٪	۲/۰۴٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۳/۲۴٪	۶/۷۶٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۸٪	۹۵/۷۳٪	۴/۰۹٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۵٪	۸۱/۸۲٪	۱۷/۹۳٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش دار - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۲	۲	۱	۱	۲	۲
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۰	۰	۱	۲	۳	۶
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۲	۱۱	۱۲۵
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۴	۴	۱۸
۶	بانک تجارت	۶	۳۸	۷	۴۷	۵	۲۹
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۱	۰	۰	۰	۱	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۷	۳	۱۰
۱۲	بانک سامان	۴	۱۳	۱	۱	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۱۷	۱۳۷	۱۲	۵۴	۸	۱۹
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۲	۳	۱	۰	۲	۳
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۲	۲	۵	۲۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۵	۲۳	۱۱	۱۲۷	۷	۵۴
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۲	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۳	۲	۶
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۸	۵۷	۴	۱۴
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۴	۲۰۵	۱۱	۱۲۸	۱۶	۲۴۴
۲۸	بانک ملی ایران	۴۱	۱,۶۹۰	۲۲	۴۹۸	۱۶	۲۵۸
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴	۱۹	۳	۸	۱	۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۱	۱	۰	۰	۱	۲
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۲,۱۳۴	-	۹۹۶	-	۸۳۰

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت‌های اعتباری و هدیه و بن کارت رشد منفی وجود داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" با وجود نرخ رشد منفی ۱۱/۳۹ درصد را نشان داده و همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است. بالاترین سهم اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "ملت" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده - فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
شاخص HHI	۲,۴۰۸	۲,۱۳۴	-۱۱/۳۹٪	۱,۰۰۵	۹۹۶	-۰/۹۲٪	۷۹۲	۸۳۰	۴/۸۲٪

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در اردیبهشت ماه در حوزه کارت "برداشت" در کشور با رشد منفی ۰/۹۲ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۴/۸۲ درصدی و در حوزه "کارت اعتباری" با رشد منفی ۱۱/۳۹ درصدی مواجه بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

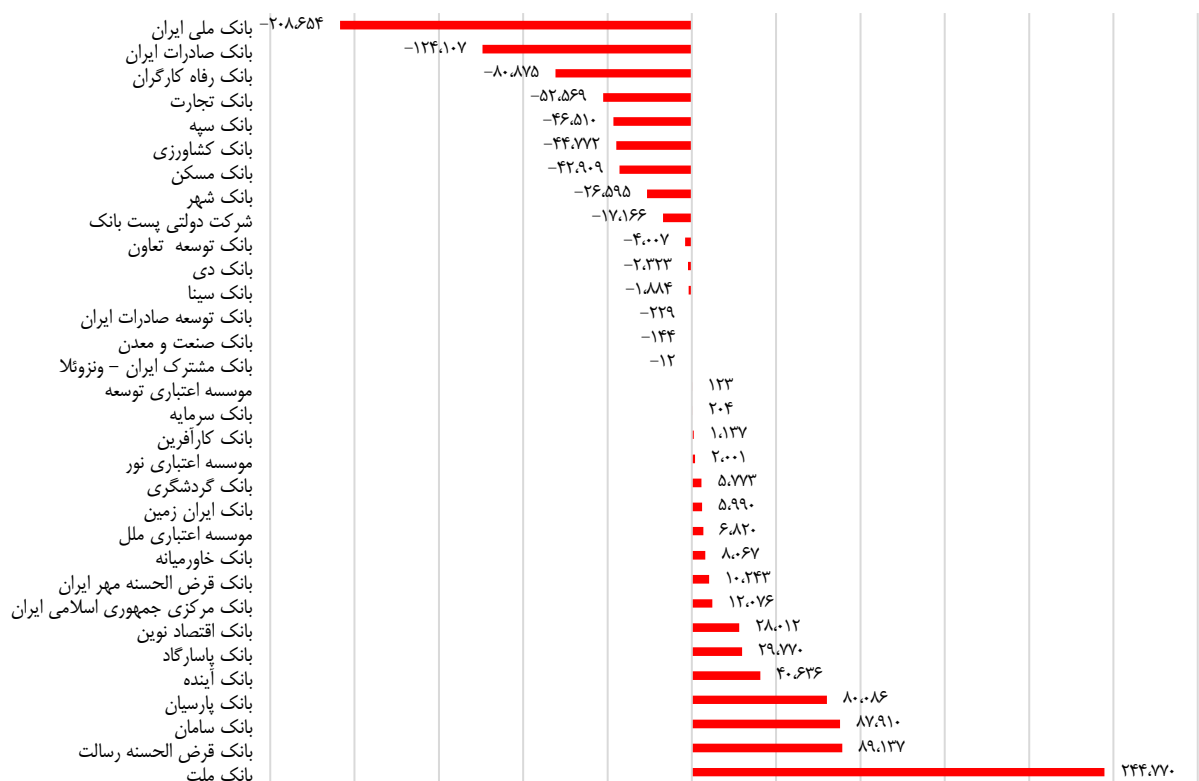
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۳٪	۱/۸۶٪	۱/۱۹٪	۱/۳۷٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۶۱٪	۰/۵۹٪	۰/۶۷٪
۳	بانک آینده	۱/۴۳٪	۲/۷۷٪	۲/۲۲٪	۵/۶۳٪
۴	بانک پارسیان	۳/۶۵٪	۶/۳۰٪	۲/۷۴٪	۳/۴۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۳۷٪	۳/۳۵٪	۲/۶۸٪	۳/۲۷٪
۶	بانک تجارت	۶/۵۴٪	۴/۸۱٪	۶/۰۲٪	۶/۰۴٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۱٪	۰/۷۸٪	۰/۸۸٪	۰/۹۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۲۸٪	۰/۰۲٪	۰/۶۹٪
۱۰	بانک دی	۰/۳۷٪	۰/۳۰٪	۰/۴۱٪	۰/۳۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۳۰٪	۳/۶۲٪	۴/۶۰٪	۳/۸۸٪
۱۲	بانک سامان	۱/۲۲٪	۴/۱۳٪	۱/۷۷٪	۴/۲۳٪
۱۳	بانک سپه	۱۲/۰۹٪	۱۰/۵۵٪	۱۰/۸۵٪	۸/۵۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۱٪	۰/۲۲٪	۰/۲۷٪	۰/۳۱٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل صادر شده از کل
۱۵	بانک سینا	۰/۶۰٪	۰/۵۴٪	۰/۶۶٪	۰/۷۴٪
۱۶	بانک شهر	۱/۷۲٪	۰/۸۴٪	۱/۹۳٪	۱/۲۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۵۷٪	۷/۴۶٪	۱۲/۰۰٪	۱۰/۷۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۵٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۴٪	۴/۶۹٪	۲/۳۴٪	۲/۹۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۷۶٪	۲/۰۹٪	۲/۳۴٪	۱/۷۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۴٪	۰/۱۶٪	۰/۳۵٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۳۰٪	۵/۸۳٪	۶/۶۱٪	۶/۱۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۴۷٪	۰/۴۲٪	۰/۴۹٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۴۰٪	۰/۰۱٪	۰/۹۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۶۱٪	۱/۱۸٪	۲/۳۵٪	۱/۲۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۵۶٪	۱۹/۶۸٪	۱۶/۹۴٪	۱۹/۳۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۱/۳۷٪	۱۴/۴۷٪	۱۷/۵۵٪	۱۲/۳۷٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۳۳٪	۱/۷۷٪	۱/۷۶٪	۱/۴۷٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۶٪	۰/۴۹٪	۰/۳۳٪	۰/۴۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۳۵٪	۰/۳۳٪	۰/۲۹٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده و صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" تعلق داشته است.

در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

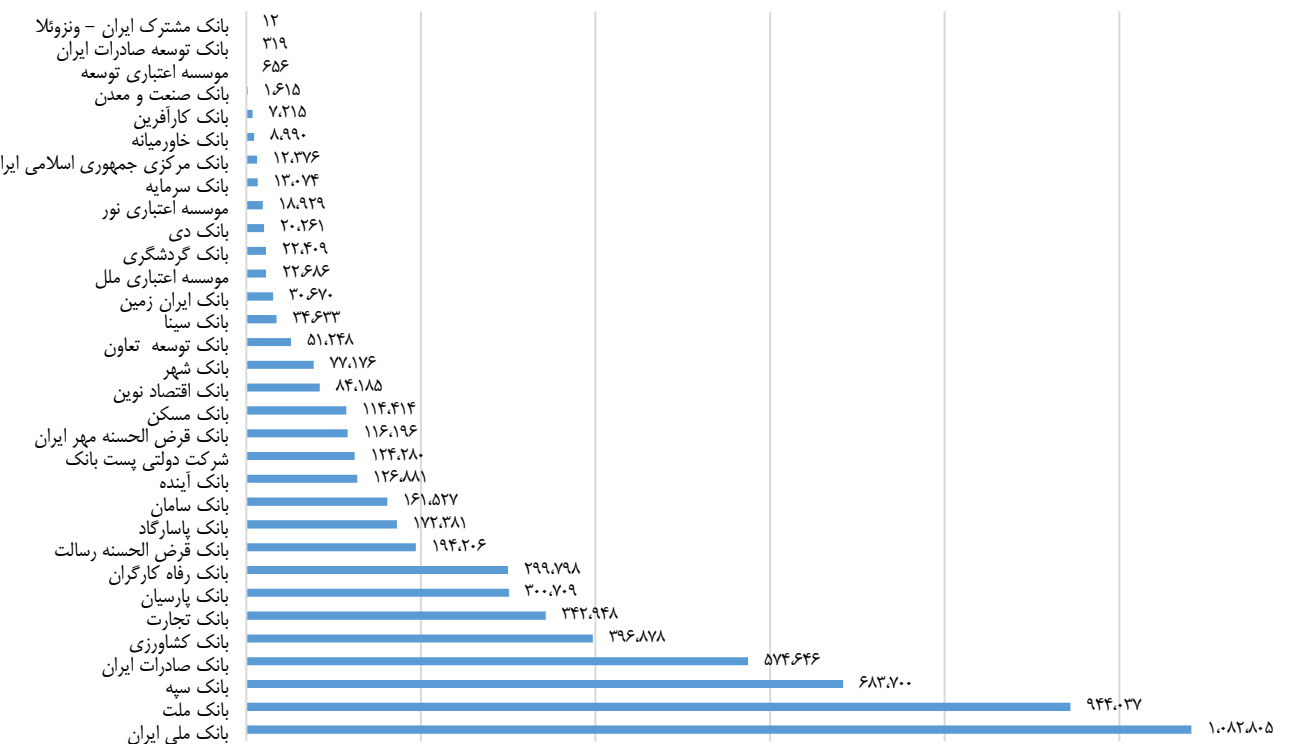

هزار تراکنش

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

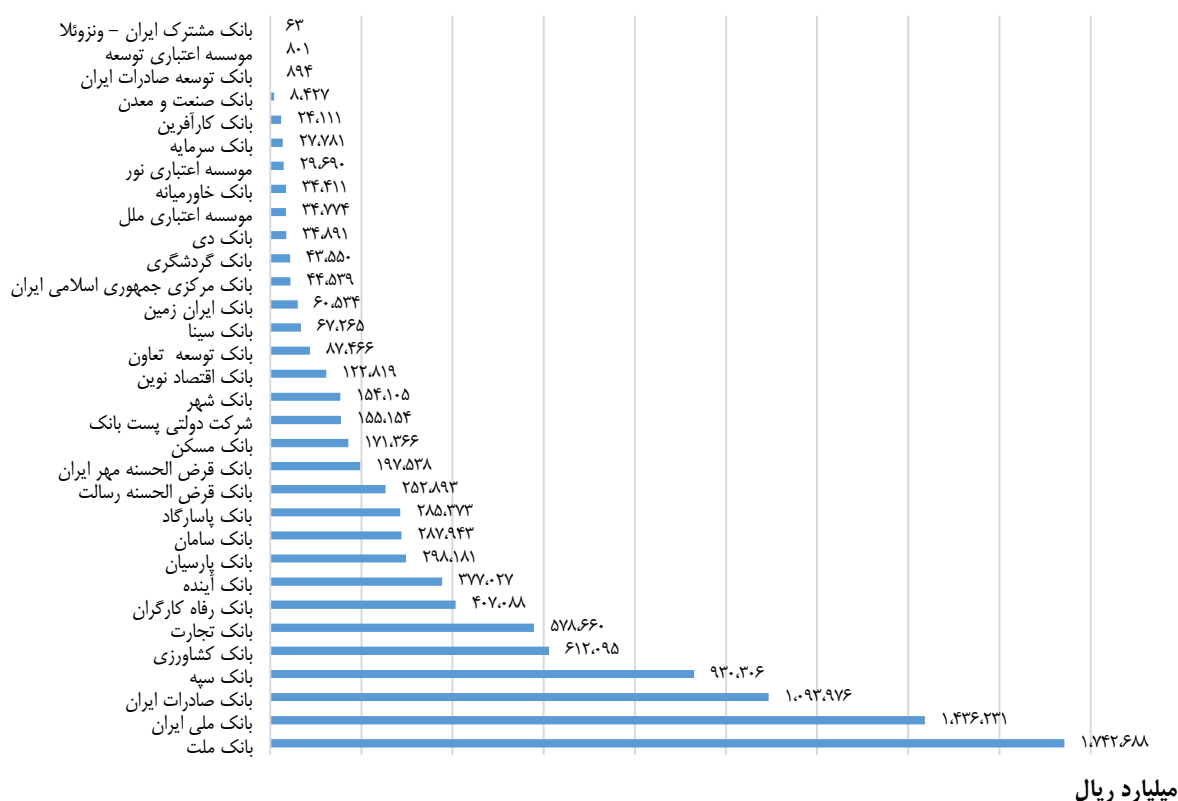
از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "مؤسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اردیبهشت ۱۴۰۰

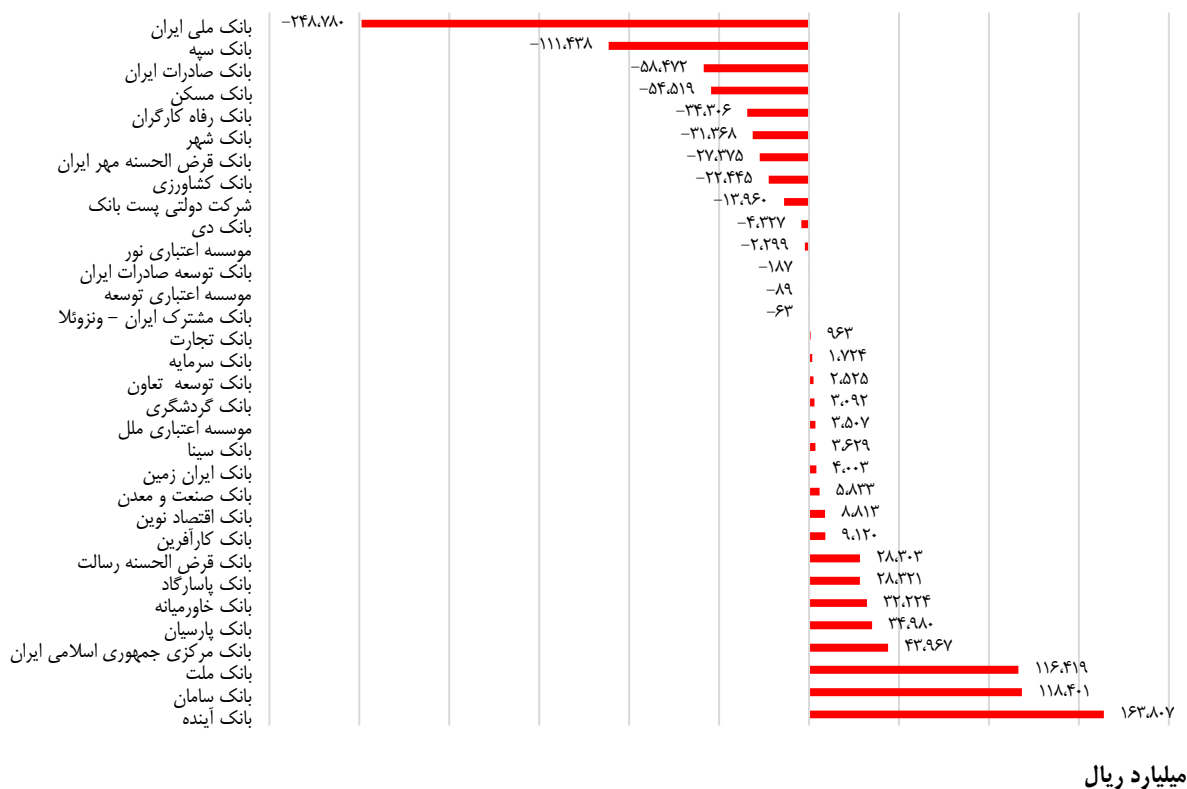
^{۳۶} Turnover

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی اردیبهشت ۱۴۰۰ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، بانک‌های "آینده"، "سامان" و "ملت" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران" به سمت بانک‌های "آینده"، "سامان" و "ملت" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰، بانک‌های پذیرنده میزان ۱۰۰ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۳ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۲۰۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک صنعت و معدن	۲۳
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۲۵
۳	بانک آینده	۳۵
۴	بانک کارآفرین	۴۹
۵	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۹
۶	بانک خاورمیانه	۵۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۷	بانک شهر	۷۳
۸	بانک صادرات ایران	۷۵
۹	بانک سرمایه	۸۰
۱۰	بانک سینا	۸۱
۱۱	بانک تجارت	۸۵
۱۲	بانک توسعه تعاون	۸۹
۱۳	بانک ایران زمین	۹۱
۱۴	بانک اقتصاد نوین	۹۱
۱۵	بانک رفاه کارگران	۹۷
۱۶	بانک ملت	۹۷
۱۷	بانک کشاورزی	۱۰۰
۱۸	بانک پاسارگاد	۱۰۱
۱۹	بانک گردشگری	۱۰۵
۲۰	بانک دی	۱۰۶
۲۱	بانک مسکن	۱۰۸
۲۲	بانک سامان	۱۱۱
۲۳	بانک ملی ایران	۱۱۶
۲۴	شرکت دولتی پست بانک	۱۱۸
۲۵	بانک سپه	۱۲۲
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۲۳
۲۷	مؤسسه اعتباری ملل	۱۲۸
۲۸	مؤسسه اعتباری نور	۱۲۹
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۴۶
۳۰	مؤسسه اعتباری توسعه	۱۸۲
۳۱	بانک پارسیان	۲۰۰
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۰۰

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، $۸/۷۴$ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده $۸/۷۴$ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران" و "آینده" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال

تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره

بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک صنعت و معدن	۵۱
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۵۳
۳	بانک کارآفرین	۱۱۱
۴	بانک خاورمیانه	۱۱۳
۵	بانک صادرات ایران	۱۳۰
۶	بانک تجارت	۱۴۳
۷	بانک سرمایه	۱۴۷
۸	بانک توسعه تعاون	۱۴۹
۹	بانک کشاورزی	۱۵۷
۱۰	بانک رفاه کارگران	۱۵۸
۱۱	بانک ملت	۱۶۲
۱۲	بانک سینا	۱۶۶
۱۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۷۶
۱۴	بانک شهر	۱۷۶
۱۵	بانک مسکن	۱۷۹
۱۶	بانک دی	۱۸۰
۱۷	بانک گردشگری	۱۸۰
۱۸	بانک ملی ایران	۱۸۸
۱۹	بانک آینده	۱۸۹
۲۰	شرکت دولتی پست بانک	۱۹۲
۲۱	موسسه اعتباری ملل	۲۰۸
۲۲	موسسه اعتباری نور	۲۱۸
۲۳	موسسه اعتباری توسعه	۲۶۳
۲۴	بانک سامان	۳۰۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۲۵	بانک پاسارگاد	۳۱۸
۲۶	بانک سپه	۳۱۸
۲۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۳۹
۲۸	بانک ایران زمین	۳۵۷
۲۹	بانک پارسیان	۴۱۴
۳۰	بانک اقتصاد نوین	۴۵۸
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۱۹۳

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۹۳ ریال را در اردیبهشت ۱۴۰۰ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۵۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۵۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "اقتصاد نوین" با ۴۵۸ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "بانک پارسیان" با مبلغ ۴۱۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "بانک ایران زمین" با مبلغ ۳۵۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان

اثر بخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اردیبهشت ۱۴۰۰

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک پارسیان	۱۰۱
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۱۳۹
۳	بانک مسکن	۱۵۱
۴	بانک خاورمیانه	۱۵۳

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۵	بانک کارآفرین	۱۷۶
۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۸۲
۷	بانک صنعت و معدن	۱۸۴
۸	بانک پاسارگاد	۱۹۰
۹	بانک ایران زمین	۱۹۸
۱۰	بانک گردشگری	۲۵۱
۱۱	بانک اقتصاد نوین	۳۱۷
۱۲	بانک ملت	۳۲۰
۱۳	بانک دی	۳۲۶
۱۴	بانک صادرات ایران	۳۳۹
۱۵	بانک سامان	۳۳۹
۱۶	بانک سینا	۳۵۴
۱۷	بانک آینده	۳۵۷
۱۸	بانک سرمایه	۳۷۱
۱۹	موسسه اعتباری ملل	۳۷۱
۲۰	بانک تجارت	۳۷۸
۲۱	بانک رفاه کارگران	۴۰۱
۲۲	بانک شهر	۴۰۲
۲۳	موسسه اعتباری نور	۴۱۰
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۴۱۸
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴۶۵
۲۶	بانک سپه	۵۰۳
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۵۱۷
۲۸	بانک توسعه تعاون	۵۸۴
۲۹	بانک ملی ایران	۶۶۰
۳۰	بانک کشاورزی	۷۹۵
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۵۱

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۴۲۰

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۴۲۰ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در اردیبهشت ۱۴۰۰، بانک "پارسیان" با ۱۰۱ ریال و پس از آن بانک‌های "توسعه صادرات ایران" و "مسکن" به ترتیب با ۱۳۹ و ۱۵۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۹۵۱ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۷۹۵ ریال و بانک "موسسه ملی ایران" با مبلغ ۶۶۰ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آذر ۹۹ می باشد.

همچنین در این بخش روند تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان تابستان ۱۳۹۹ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۳,۰۲۱ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۴,۸۰۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۷/۲۰ و ۱۶/۹۳ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ با رشد ۰/۳۲ درصدی به نزدیک ۱۲,۷۴۲ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۵/۸۶ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۲/۶۴ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۱/۴۹ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ با ۸۹/۸۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۷/۶۶ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۲۲، هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۵ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۸۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۰ و ۳/۵۱ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۵۱ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۲,۰۶۱ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۵۶۴ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۴۸/۸۷ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۴۳/۹۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، مازندران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۵۵/۴۲ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ در قیاس با فروردین، رشد ۱۱/۴۲ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱۸/۹۸- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه به سبب افزایش ۱۰/۱۰ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۱/۱۸- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۱۵/۲۴ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۱۳،۷۷۲،۶۳۷ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۷/۰۰ درصد تراکنش‌ها معادل ۱،۰۰۴،۷۴۳،۳۸۶ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۴۳/۰۲ درصد معادل ۱،۱۶۸،۱۱۶،۱۷۴ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۱۰/۲۵ درصدی، ۲۳/۶۴ درصدی، ۶/۷۲ درصدی، ۱۴/۸۰ درصدی و ۲۵/۸۱ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه فروردین دارای رشد ۰/۰۰۳- درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰، ۹۹/۰۶ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به

میزان مشابه در فروردین ماه رشد ۰/۱۲- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۳۴ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در اردیبهشت ماه همانند ماه گذشته شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد و مبلغ تراکنش‌ها رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. میزان نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی قابل توجه نیست و سبب جابجایی سهم شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت مشاهده نشده است. نوسانات سهم مبلغی نیز ناچیز بوده و تنها تغییر در ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" اتفاق افتاده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در اردیبهشت ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پیشی گرفتن از شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید نیز به همین شرکت تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه اردیبهشت شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار تمام سرویس‌هاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در اردیبهشت ماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاهی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و شرکت "به‌پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز به گونه‌ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که پنج شرکت "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "الکترونیک کارت دماوند"، "آسان پرداخت پرشین"

و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" و پس از آن شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، همانند ماه گذشته کمترین رقم این شاخص با عددی برابر با ۷/۸۵ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "سایان کارت" مشاهده می‌شود. نزدیک به ۵۹ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به طور کلی در اردیبهشت ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۳/۸۰ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. در ماه جاری تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش ناچیز ۰/۷۰ درصدی نسبت به فروردین ماه روبه‌رو شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌ی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی، در این ماه در حوزه دو ابزار پذیرش "کارتخوان فروشگاه‌ی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" با رشد منفی مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه ۹۹ رشد منفی ۱/۱۶ درصدی داشته است و نرخ رشد در دو دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" و "کارت برداشت" منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "کارت اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت‌های "برداشت" و "اعتباری" با رشد منفی مواجه بوده است. در اردیبهشت ماه، "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "آینده"، "سامان" و "ملت" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰، بانک‌های پذیرنده میزان ۱۰۰ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۳ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۲۰۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد

پرداختی ۱۹۳ ریال را در اردیبهشت ۱۴۰۰ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۵۱ ریال و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۵۳ ریال، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "اقتصاد نوین" با ۴۵۸ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک پارسیان" با مبلغ ۴۱۴ ریال و "بانک ایران زمین" با مبلغ ۳۵۷ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۴۲۰ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در اردیبهشت ۱۴۰۰، بانک "پارسیان" با ۱۰۱ ریال و پس از آن بانک‌های "توسعه صادرات ایران" و "مسکن" به ترتیب با ۱۳۹ و ۱۵۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۹۵۱ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۷۹۵ ریال و بانک "ملی ایران" با مبلغ ۶۶۰ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۴۰}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش

^{۳۹} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۰} Service Type

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً دستگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی دستگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن

می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۵۱} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشنده‌ای، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشنده‌ای، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۲} Internet Payment Gateway

^{۵۳} Mobile Payment Gateway

^{۵۴} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۲}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۷}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۸}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۹}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرای شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرای شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام ۶۳

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوییچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}} \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}$$

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته‌بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین‌ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3

The quality of card e-payment services

Quality of services			
The ratio of successful transactions to total	% 92/41		▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/98		▼
The share of each types of errors in transactions			
Acquirer error	% 1/33		▲
Shaparak network error	% 0/23		▲
Issuer error	% 10/37		▲
Cardholder Error	% 87/60		▼
Business error	% 0/47		▲
Services sensed availability			
Network sensed availability	% 99/06		▼
Shaparak sensed availability	% 99/98		▼
Reconciliation account (RA) transactions			
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/008		▼
percent change of reconciliation account transactions	% 3/36		▲

4

Electronic card payment network market indices in May 2021

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/684	▼
The lowest effectiveness	Sayan Card	0/267	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 1/645	▲
The lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 0/014	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Sayan Card	% 58/52	▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 7/85	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 19/38 Pardakht Electronic Saman	▼	% 19/36 Bank Mellat ▲
The highest numerical share of transactions	% 20/09 Pardakht Electronic Saman	▼	% 19/68 Bank Mellat ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 49/44 Pardakht Electronic Saman	▼	% 29/13 Ayandeh Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 34/58 Pardakht Electronic Saman	▼	% 37/51 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 19/53 Behpardakht Mellat	▼	% 19/90 Bank Mellat ▲
The highest numerical share of transactions in each terminals			
Internet Payment Gateway	% 33/97 Tejarat Electronic Parsian	▼	% 24/10 Parsian Bank ▼
Mobile Payment Gateway	% 29/87 Pardakht Electronic Saman	▼	% 38/35 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 20/25 Behpardakht Mellat	▼	% 19/41 Bank Mellat ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,291	▼	1,228 ▼
Mobile Payment Gateway	2,114	▼	2,466 ▲
EFTPOS	1,447	▼	895 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 16/05	▼
Credit card	Bank Melli Iran	% 41/12	▼
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/31	▼

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 13/39	▼
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/05	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 160/99	▲

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	2,020,930,617	▲
Value of transactions	4,801,322,332mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(May compared to Apr)	% 16/93	▲
Monthly real growth of value of transactions(May ompared to Apr)	% 16/06	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 20/71	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -17/80	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/49	▲
Mobile Payment Gateway	% 3/63	▼
EFTPOS	% 89/89	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/18	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/82	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 87/66	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 7/79	▼
Balance Inquiry	% 4/38	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	2,061/15	▲
EFTPOS	1,563/64	▲
Mobile Payment Gateway	236/93	▲
Internet Payment Gateway	260/59	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	0/04	▲
EFTPOS	43/92	▲
Mobile Payment Gateway	1/77	▲
Internet Payment Gateway	3/17	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,956,636 Tehran	▼
The most change in the number of active EFTPOS terminals	-4,078 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/194 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	55/42 Hormozgān	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	608/44	▲
---	--------	---

شرکت مبادلات الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

